

GLADSAXE SKOLES EMBEDSBOG

1809 - 1900

Afskrift ved V. Heldam

1956 - 1958

På indersiden af embedsbogens første blad har tre biskopper og to provster med dato og underskrift bekræftet, at de har afholdt visitats på Gladsaxe skole. -

Der står

Vidi d. 22. juni 1853	Mynster
" d. 3. juni 1864	H. Martensen
" d. 13. juni 1875	H. Martensen
" d. 16. juli 1893	B. J. Fog
" d. 12. juni 1854	Boisen (som har visiteret skolen 14 gange i årene 1845 - 1870)
" d. 29. nov. 1876	W. Schousboe
" d. 29. sept 1880	W. Schousboe.

Ovennævnte er dog ikke de eneste, der har afholdt visitatser her. - Blandt andre har også biskop Ostenfeld og flere provster foruden de to ovennævnte aflagt besøg på skolen.

Resolution fra amtsskole directionen på Kiøbenhavn's amt angående hvad betaling Hjortesprings beboere skal give for deres børns underviisning i Gladsaxe og Herløv skoler.-

Gjenpart: Det er kommissionen bekjendt at skolelærer Farre og Holmstrøm, have til os indgivet forespørgsel om ikke en under 27de juni 1796 af da værende amtmænd gehejmeråd Scheel Plessen afgiven resolution i hvis følge skolelærer Farre er tilladt at tage betaling for at undervise børn af beboerne på Hjortespring, - nu bør være gjeldende for begge skolelærere m. v. -

Efter nu i denne anledning at have modtaget skolecommissionens erklæring, den vi aldeles biefalde, må vi herved have commissionen anmodet om behageligen at ville i overeensstemmelse hermed, tilkjendegive ovennævnte tvende skolelærere, at så længe ingen skole eller skolelærer er ansat på på Hjortespring må enhver af dem især være berettiget til at lade sig ugentlig betale 8 s. for hvert gårdmands barn og 4 s. for hvert husmands barns skoleunderviisning af de på Hjortespring boende familier.

Kjøbenhavn's amts skoledirection den 22de november 1809.

Hauch

Eiler Hammond

I amtsprovstens udsigt over Kjøbenhavn's amts ~~skæxx~~ skolars indvortes forfatning efter de i october 1808 afholdte examina, findes følgende Gladsaxe skole betræffende: 7) I Gladsaxe iøvrigt så gode skole, hvor børnene ved examen have erholdt i almindelighed så gode karakterer er det påfaldende af examens listen at see, at slet ingen af børnene i 1ste klasse, ikke heller 16 børn af 2den klasse ere underviste i at skrive, og at ikkun 6 af hele skolens børn ere øvede i at læse skrift. Skrivning og skriftlæsning bør være almindelig for alle børn i skolen, undtagen de allermindste.

Extract af Kjøbenhavns amts skole directions skrivelse til skole commissi-
sionerne i Sokkelund herred dateret 12te januari 1809: 1) Karaktererne ved
skole examen må ikkun være 4re: meget godt, godt, mådeligt og slet.
2) I en god skole bør der ikke findes noget blot stavende barn. Men selv
de mindste børn bør foruden stavn(ing) eller rettere bogstavering i bog,
tillige afvexlende beskjeftiges med passende forstands-øvelser, udenads-
bogstaveren, regning, skrivning, og først når barnet efter sin alder har
gjort god fremskridt i disse forskjellige underviisnings gjenstande, bør
det karakteriseres god, men ikke for een deel allene. 3) Skolebørnene skal
også øves i at synge efter Zinks koralbog harmonisk unisont med dæmpet
stemme. 4) Foruden sammenskrift skal børnene også øves i dansk still, til
nogenlunde ordentlig og rigtigt at udtrykke sine tanker skriftligt. -
5) Udeblivelse fra examen straffes med den højeste mulkt som reglementet
fastsætter for skoleforsømmelse - nemlig 8 s - og de uexaminerede børn bør
sættes nederst i den afdeling hvortil de henhøre. - 6) Skole-commissionerne
pålægges at gjøre indberetning om nogle af lærerne ere hengivne til druk-
kenskap, da de ellers bliver draget til ansvar. - 7) Commissionens medlem-
mer indskjerpes den lille § i de reglementet tilføjede regler for sogne-
commissionerne, da det ellers påligger directionen at fortfare efter reg-
lementets § 37 mod et medlem som forsømmer sine pligter og ikke møder i
de månedlige samlinger. - 8) Efter reglementets 15de § skal enhver husbønd
anmelde for præsten, når et barn ankommer hos ham fra et andet skole
district, under mulct af 1 mk. for hver uge han forsømmer sådan anmeldelse.
Dette skal bekjendtgjøres af præsten fra prædikestolen og af skoleferstan-
deren på gadestævne. - 9) I henseende til mulctering for forsømt skolegang
står det ikke til commissionen at dispencere sig selv eller til directi-
onen at dispencere comissionen fra at efterkomme reglementets 16de §^s by-

dende, men commissionen har at iagttage hvad billighed og retfærdighed byder med at undtage fra mulct den som udebliver fra skolen formedelst sygdom, tilladt markarbejde, offentlige rejser, ufremkommelige veje og føre. Også måe der vist især om vinteren bæres over med de mindre børns skoleforsømmelser fra langt fra liggende byer og steder. I almindelighed bør hvert fra skolen udeblevet barns forfald af dets forældre eller husbønde anmeldes for skolelæreren for at indføres i journalen til commissionens bedømmelse. - 1o) Tilholdes skolelæreren 1. at føre journalen med yderste nøyagtighed (see instrux § 21) 2. Skolecommissionens medlemmer tilholdes at besøge skolen hver 14 dag (see regl. §3) for at erkyndige sig om de forsømmelige skolebørn og advare deres forældre eller husbønder. 3. at læreren afgiver den ugentlig absentliste uddraget af journalen, see regl. § 9, 4. at commissionen månedlig skal bestemme mulcter for de forsømmelige skolebørn og besørge samme inddrevet ved skoleforstanderen og i mangel af mindelig betaling inddrevet ved udpanstning af sognefogden, og nægter han at gjøre udpanstning, da at melde sådant for amtmanden; og at mulcterne skal være leveret til skole - cassan inden 14 dages forløb af næste måned.

Circulaire. - I en til amts directionen indkommen ansøgning^{har} et af amtets skoledistricters beboere anholdt om, at den børnene ved skolereglementet i sæde- og pløjetiden tilståede ferie af 12 å 18 dage måtte udvides til 5 å 6 uger. - Foranlediget heraf måe directionen have skolecommissionerne tilmeldt: at da ofte hindringer indtræffe for markarbejdets udførelse, kan de 12 å 18 dage, reglementet bestemmer, ikke forståes at være en suite, hvilket og § 11 synes at forudsætte. - Directionen anseer det derfor rigtigst, at børnene fritages for skolegang alle de dage de virkeligen bruges i pløjetiden, hverimod de måtte søge skolen de dage, på hvilke sådanne omstændigheder indtræffe, der hindrer markarbejdets fortsættelse etc.

Kjøbenhavns amts skoledirection, d. 29de april 1809.

Hauch/ E Hammond.

Circulaire. - Under 28de f. m. har det kongelige danske cancellie tilskrevet os således: Til cancelliet er fra nogle amts ~~skoler~~ skoledirectioner indkomne forestillinger, hvori de på grund af såvel af almuens som vedkommende skolecommissioners anmodning i 9de § kap. 2 i det allernådigst approberede skoleeglement af 10de october 1806 måtte skee således at hver klasse af skolebørnene søger skolen afvexlende hveranden dag og forbliver der den hele dag. I betragtning af de for dette forslag talende omstændigheder har dette collegium i allerunderdanigst forestilling til Hans Majestæt indstillet: at når på noget sted ønskes en forandring i den 9de § i det allernådigst approberede skolereglement af 10 october 1806 således, at hver af de 2de (tvende) klasser af de skolepligtige børn søge skolen hver 2den dag og forbliver der hele dagen, og amtsskoledirectionen tillige med sognecommissionerne ere enige i at forandringen er gavnlig, det da måe tillades amtsskole directionen at approbere denne forandring; men at derimod sagen i tilfælde, hvor directionen og sognecommissionerne ikke måtte være eenige skulle indberette til cancelliet, som det allernådigst måtte vorde tilladt efter omstændighederne at approbere eller afslå en sådan forandring. - Hans Majestæt har derpå under 10de denne måned behaget at resolvere således: "Vi biefalde allernådigst i et og alt denne vort cancellies allerunderdanigste indstilling i henseende til locale og temporaire forandringer i den for skoleungdommens 2den klasser ved § 9 i skoleeglementet af 10de october fastsatte skoletid." - Denne allerhøyeste resolution tilmeldes hr. kammerherre og deres høyrværdighed herved til behagelig efterretning og bekjendtgjørelse for vedkommende etc. -

Kjøbenhavns amts skoledirection d. 29de april 1809.

Hauch

E. Hammond.

Circulaire. - I anledning af denne Hans Majestæts resolution, der overlader til amtets skolecommissiøner og direction at eenes om den nyttigste bestemmelse for skolebørnenes underviisnings dage og timer, tager jeg mig derfor den frihed på egne og stiftamtmandens vegne at foreslåe følgende bestemmelser i overensstemmelse såvel med reglementet som ovenmeldte resolution i henseende til børnenes skolegang, hvilke om de måtte finde commissionernes biefald herefter kunde følges i alle amtets egentlige bønder-skoler. For Frideriksberg og Lyngbye skoler, hvis skolebørn for det meste ikke henhøre til den egentlige bondestand vil de respective commissiøner selv vide at foreslåe de for disse skoler nyttige bestemmelser. Jeg finder det så meget desto mere nødvendigt at foreslåe disse bestemmelser for skolegangen, som nogle skolelærere på amtet have fritaget sig selv fra at holde skole alle formiddage i forårs og efterårs pløjetider, fordi 2den classes børn da ere beskæftigede med tilladt markarbejde. De holde derfor ikkun skole et par timer om eftermiddagen for 1ste classes børn, skjøndt reglementet befaler, at der skal holdes skole det hele år igjennem, sommer og vinter, formiddag og eftermiddag 5 ¹ 6 timer daglig, og ey tillader skolelæreren frihed herfra, undtagen løverdags eftermiddag og 4 uger i høsten. -

Forslag

til nærmere bestemmelse for børnenes skolegang i almueskolerne på landet på Kjøbenhavns amt i overensstemmelse med reglementet og den kongelige resolution af 10 marts 1809.

1. Vinterskolen regnes fra den tid om efteråret, da den travleste efterårspløjning er forbi, til foråret, når vårpløjningen (begynder), eller omtrent fra slutningen af october til medio april. I denne tid, der er den bedste skolegangstid for de fra skolen længere fra-ligende byer og steder,

6.

søge 2den klasses børn skolen tirsdag, torsdag og fredag både formiddag og eftermiddag, samt løverdag formiddag. Derimod søge 1ste klasses børn skolen mandag og onsdag både formiddag og eftermiddag. De dage, da således den ene klasses børn søge skolen, er den anden klasses børn naturligvis hjemme. -

2. I forårs pløjtiden, fra omtrent medio april til omtrent slutningen af maj, samt efterårs pløjtiden fra høsten til omtrent medio october, da næsten hele 2den klasses børn og nogle af børnene af 1ste klasses 2den afdeling ere beskæftigede med tilladt markarbejde, søge hele 1ste klasses børn (de undtagne, der virkelig bruges ved markarbejdet) skolen hver dag både formiddag og eftermiddag, da der i denne for disse de mindre børns bekvemteste skoletid kan gøres megen med dem.

3. I sommermånederne fra slutningen af maj til kørnhøstens begyndelse søge 2den klasses børn skolen mandag og onsdag både formiddag og eftermiddag; derimod søge 1ste klasses børn skolen tirsdag, torsdag og fredag både formiddag og eftermiddag, samt løverdag-s formiddag, da ligesom om vinteren den ene klasse bliver hjemme de dage, da den anden søger skolen.-

D. 9de maj 1809.

Eiler Hammønd.

Udskrift af Gladsaxe og Herløv sognes skolekommissioners protokol.

1809 d. 25de juli holdtes efter hr. amtsprovstens tilsigelse skolecommissionsforsamling i præstegården, da alle commissionens medlemmer vare tilstede. Commissionen var enig i at antage den foretagne inddeling i henseende skolebørnenes forskellige klassers undervisnings tiid af dato 9de maj 1809, hvortil endnu blev føjet tvende moderationer i undervisningstiden, som af commissionen bleve anseete lige fordeelagtige for børnene og for landmanden, nemlig: 1. at undervisningstimmerne om sommeren bleve bestemte fra kl. 7 til kl. 10 om formiddagen og fra kl. 1 til 4 om eftermiddagen, isteden for at reglementet bestemmer tiden fra 7 til 11 og fra 4

Til Gladsaxe sogns skole commission. -

Extract af circulaire fra amts skole-directionen af 13de novemb^r 1809 for så-vidt samme angår skolelæreren. -

1. Det skal påskjønses ved efterårs examen hvilke børn der med nytte kan modtage confirmations underviisning; men til confirmation selv skal intet barn udskrives førend ved forårs examen som skal afholdes i marts eller april måneder før påske. -
2. a) Vinter skolegangs tiden regnes fra efterårets skole-examen i october er afholdt indtil slutningen af marts eller begyndelsen af april. I denne tid møder 2den classes børn 3 hele dage samt løverdag formiddag, og 1ste classes børn tvende dage både før- og eftermiddag. Skolegangs timmerne ere fra 9 til 12 formiddag og fra 1 til 3 eller 4 eftermiddag. b) I forårs pløjetiden fra forårs examen til omtrent slutningen af maj, samt i efterårs pløjetiden, fra den i reglementet tilladte høstferie til efterårs examen i midten af october (da næsten hele 2den classes børn og nogle af børnene af 1ste classes 2den afdeling ere beskæftigede med tilladt mark-arbejde, søge alle de øvrige børn af 1ste klasse skolen hver dag i ugen både før- og eftermiddag, da kuns de af denne klasse som virkelig bruges til pløjning frietages før at søge skolen). c) Fra slutningen af maj til høstferiernes begyndelse i august søger 2den classes børn skolen 2 hele dage om ugen, og 1ste classes børn den øvrige tid, og i denne tid regnes skolegangs timmerne fra 7 til 10 formiddag og fra 1 til 4 eftermiddag. -
3. Handler om skole-commissionernes i henseende til multering og mulcternes inddrivelse.
4. En særskilt rubrique skal være for bibelsk-historie og færdighed i med egne ord at gjøre reede for samme, ligeledes een for tavle regning--ligesom der også hvor der læres retskrivning, dansk stiel, geographie, na-

7

til 6, og det på den grund, at børnene ved hiin inddelæng kan være behjæl-
pelige med at flytte og vande om middagen. 2. at den voksne og forsømte ung-
dom i 1ste klasse, som vanskelig kan undværes fra husbondens arbejde alle
de dage, som denne klasse om sommeren skal søge skole, bør møde i skolen
til undervisning for sig selv allene to formiddage om ugen, på det at sko-
lelæreren ved at pådrive deres indenadslæsning og christendom kan fremhjæl-
pe dem snarest muligt til confirmation; under disse møder bliver de ~~sanne~~
øvrige af samme klasse hjemme. - Og er commissionen eenstemmigen enig i
for fremtiden alvorligen og kraftigen at våge over skolegangs holdelse i
overeensstemmelse med disse vedtagne moderationer. -

Gjenpart. Udi en til directionen indkommen skrivelse har skolelærer Farre
i Gladsaxe anket over at de til skolen leverede tørv ikke ere tilstrækkelig
fordi deels disse ere af slet bonitet, deels ere små af de nu tilvirkeede
fermetørv og deels fordi districtets beboere ere af den formening at de K
ikke behøve at levere mere end 20 stykker tørv af hver tønde hartkorn. -
I anledning heraf må vi have commissionen anmodet om at tilkjendegive sko-
lelærer Farre at når nogen af districtets beboere leverer tørv som ikke i
henseende til godhed, størrelse og mængde kan ansees forsvarlige, bør det
af skoleforstanderen strax på stedet påskjønnes og tørvene bortviises med
tilhold til yderen inden en vis kort tid at levere gode og forsvarlige tørv
efterkommes dette ikke haver skole commissionen herom at gjøre indberetning
til amtet til nærmere foranstaltning. I øvrigt meldes at skole districter-
nes beboere fra amtet ved sognefogderne vil blive indskierpet deres plig-
ter i denne henseende. -

Kjøbenhavns amts skole direction den 16de august 1809.

Hauch

Eiler Hammond.

turhistorie o. s. v. skal være særskieldte rubriquer for hver af disse.

5. Børnenes sang prøves i det hele og ikke enkelt. -

6. Børnene skal møde i kirken og synge i choret på de dertil indrettede bænke. - 7. Vedkommer skole-cassens regnskab. -

- . - . - . - . - . - . - . - . -

I hr. amts provstens udsigt over Gladsaxe skole: Ved visitatsen d. 25de juli 1809 i Gladsaxe skole befandtes indenadslæsningen meget god, kundskab i bibelhistorien og regning god, religionskundskab med fornuft efter lærebøgerne, skrivning og skriftlæsning ret god, udenads bogstavering temmelig (god). - Skolen hører blandt amtets gode skoler; især når den duelige lærer bestræber sig for, at gjøre skrivning og skrivtlæsning til almindelig undervisnings gjenstande for alle børnene. - Nogle af de børnene ved sidste examen tildelte karakterer syntes at være for gode; de fleste passede til børnenes kundskaber. -

Udskrift af den under 12te october 1811 approberede plan til skole districternes inddeling, skolebygningernes opbygning eller istandsættelse, samt skolelærernes lønning i Søkkelund herred, Kjøbenhavn/amt, såviot samme angår Gladsaxe skole. -

1. Sognenes navne: Gladsaxe sogn, 460 tdr. hartkorn, frit 28. -

2. Skole-districternes navne og størrelse: 1. Gladsaxe skole district, her til henlægges 1) Gladsaxe byes gårde og huse, undtagen Christianslyst og Stengården på Gladsaxe mark, hvilke henlægges til Bagsværd skole. 2) Mørk-høje byes gårde og huse. 3) Niels Christensens gård og tvende huse på Hjortesprings mark. - Skolebørnenes antal circa 70. -

3. Skolebygningernes tilstand. - Den herværende kongelige grundmurede skolebygning trænger til forbedret indretning og reparation. Skolen har et nyt passende udhus. Den såre indskrænkede legeplads må om muligt udvides.

4. Skolelærerne i år 1810 havde indkomster:

- 1. frie bolig i skolehuset

- 2. 4 tdr. land indhegnet skolejord
- 3. 3 favne brænde af kongen
- 4. 14 læs tørv af districtet
- 5. 280 lispund halm
- 6. 280 lispund hjøe
- 7. skoleløn fra amtsstuen 24 rd.
- 8. huusmandspenge 6
- 9. degnetraven beløb 130
- 10. offer og accidentier
1/3 af hvad der falder i kirken 40
- 11. 4 tdr byg som refusion for degnetraven af Hjortespring, betales på amtsstuen med hvert års capitelstaxt 9

⌘ - X - X - X - X - X - X - X - X - X

Skolelærernes lønning for fremtiden:

- 1. reglementsmissig bopæl med fornøden have, gårds- og legeplads for børnene.
- 2. " " brændsel
- 3. " " jordlod
- 4. " " fourage
- 5. 3 læs strandsand til skolen
- 6. skoleløn fra amtsstuen 24 rd.
- 7. huusmandspenge 6 -
- 8. som kirkebyens skolelærer ifølge den reglementet af lode october 1806 tilføjede instrux § 34: forlods af offer og accidentier 20
- 9. 1/3 af degnekaldets offer og accidentier 35
- 10. kornvare in natura: 6 tdr rug og 10 tdr byg
- 11. 25 tdr byg betalt efter foregående års capitelstaxt. Dog liqvideres

heri de under nr. 6, 7 og 9 her anførte indtægter til beløb 65 rd.
Kjøbenhavns amts skole-direction den 10de september 1811.

Molke Eiler Hammond.

Cirkulaire. Da de under 12te october d. å. af cancelliet approberede planer til skoledistricternes inddeling, lærernes lønning m. m. ere alle de respective skolecommissioner communicerede, og da det i disse planers approbation tillige er befalet, at deres udførelse i det hele skal tage sin ~~mån~~ ~~færdige~~ begyndelse fra 1ste januar 1812 så giver directionen sig den frihed at bringe de respective skolecommissioner, hvem udførelsen af de approberede planer hver i sit district nærmest påligger, i behagelig erindring at træffe de fornødne foranstaltninger, at planen i det hele, såvidt muligt, i tilkommende år 1812 udføres. I henseende til frengangsmåden heri måe directionen her fremsætte nogle bemærkninger, hvorved den deels vil besvare nogle allerede indkomne forespørgsler deels forekomme andre lignende disse planers udførelse vedkommende.

1. I henseende til skoledistricternes inddeling da måe de i planerne bestemte districter gjælde fra 1ste januar 1812 på alle skoler, hvor den ny skoledistricts-inddeling ikke forudsætter en ny skolebygningens opførelse. Men hvor dette er tilfælde f. ex. Tårbek, Hjertespring o. s. v. der måe nødvendigviis børnene vedblive at søge samme skole som hidtil, indtil den ny skole bliver opbygget og lærer dertil ansat.

2. I henseende til skolebygningernes opbyggelse eller istandsættelse, da påligger sådant (i-følge reglementets § 53 og 56) enten sognedistrictets beboere, eller dem, der har funderet skolerne. Således formødes det kongl. rentekammer, at antage sig opbyggelsen og istandsættelsen af de kongl. skolebygninger der ere opbygte og funderede af høisallig kong Frid. 4 samt af de såkaldte prindsesse skoler, der ere funderede af prindsesse Sophia Hedevig. I henseende til hvilke directionen derfor troer det rigtigst, at

vedkommende skolecommissioner henvende sig til det kongl. rentekammer med udskrift af hvad der i den approberede plan er sagt om disse skolebygningers mangler og deres istandsættelse, grunde-udvidelse med have og legeplads, med begjæring, at de approberede planer måtte også i henseende til disse bygninger udføres i næste sommer i overensstemmelse med approbationens bydende. - Hvad angår de skolebygninger hvis opførelse eller istandsættelse påligger sognedistrictets beboere selv, da er det nødvendigt at skolecommissionen og in specie skolepatronen (overensstemmelse med reglm. p. 16 § 51 p. 53) indkommer til amts skoledirectionens overvejelse og bestemmelse i det seneste inden medio februarii med forslag til skolebygningernes indretning med tilhørende gård, have og legeøvelsesplads i overensstemmelse med de approberede planer og reglementet, samt overslag over kostningerne til alt dette, på det at derefter den dertil fornødne capital kan af commissionen ansøges lånt af offentlige stiftelsers midler, hvilket lån må søges i det kongelige d(anske) cancellie der i følge den kongl. resolution af 6te april 1811 er bemyndiget til at tilståe skoledistricterne sådanne lån. -

3. Hvad angår reglementsmissige skolejordlødders anskaffelse til de skoler der hidtil mangler sådanne, da ville de respective skolecommissioner og in specie de hrr. skolepatroner agte på, når lejlighed måtte gives, at sådanne passende skolelødder kan erholdes tilkjøbs, og den dertil fornødne capital i cancelliet ansøges til låns af de offentlige stiftelsers midler, hvis sådanne jordlødder ikke på anden måde i overensstemmelse med placaten af 25de novemb. 1801 § 2 kan erholdes end ved kjøb. - Imidlertid indtil sådanne skolelød kan erholdes, bør skolelæreren i overensstemmelse med bemeldte placat nyde hos skoledistrictets beboere græsning til 2 køer og 6 får eller erstatning derfor i penge efter gjældende priser. -

4. I henseende til den skolelærerne i de approberede planer tillagte ~~ixxxx~~ ~~xxxxx~~ ny lønning, da følger det ligefrem af approbationens udtrykkelige ord, at skolelærerne tiltræde deres lønning fra 1ste januar 1812. Vi må derfor anmode de respective skolecommissioner om i overensstemmelse regl^s § 53 at affatte i forening med 4re af sognedistrictets hæderligste mænd en ligning af de til skolelærernes lønning fornødne udgifter, og at indsende ligningen inden 1ste martz 1812 (til) amtsdirectionens approbation eller nærmere bestemmelse. - Ved denne lignings affattelse give vi os den frihed at gjøre de respective commissioner opmærksomme på følgende i anordningerne grundede bestemmelser. 1) at ligningen af udgifterne til skolevæsenet skal skee efter samme grundsætninger, som af udgifterne til fattigvæsenet, altså ligeså på sognedistricternes beboere, af gårdmænd og huusmænd og andre beboere uden for bondestanden efter deres ejeede hartkorn, deres formuers tilstand eller deres leilighed (see regl^s § 53). 2) at på denne måde lignedes kun så meget af den skolelærerne bestemte ny lønning som kan ansees at være nyt tillag, til hvad de tilforn har havt som lønning; thi så meget af denne dem tillagte nye lønning, som de tilforn har havt af brænde, fourage, skoleløn, offer, degnetrave, jule og påskerenter etc. og som i planerne ere anførte som deres i 1810 havde indkomster, det lignedes først på dem der hidtil have udredet samme (see kongl. resolution af 29 ~~xxxxx~~ martz 1811). 3) at ligningen ~~xxx~~ af udgifterne til skolebygninger, jordlodder, lønninger etc. ikke skål skee for hver skole på deres districts beboere, men i følge regl^s § 53 for ethvert sogns skoler på samtlige sognets beboere. -

5. I henseende til tiden, når hver deel af den skolelærerne bestemte lønning skal dem leveres, da ansee vi følgende bestemmelser nødvendige:

1) Fouragen leveres på een af commissionen dertil bestemt dag i hvert års october måned, da alle yderne tilsiges at møde ved skolen med deres andeel,

14

for til skolelæreren i skoleforstanderens overværelse at aflevere samme. - 2) Tørvæne leveres ligeledes på een af commissionen bestemt dag i july måned, da yderne tilsiges at møde ved skolen for til skolelæreren i skoleforstanderens overværelse at aflevere samme. - 3) Jule og påskerenter, hvor samme skal som hidtil ydes in natura, ydes til skolelæreren som sædvanligt ved påske og juletider. 4) Skolelærernes anden lønning deels i kornvare in natura, deels i kornvare betalt med penge efter foregående års capitels - taxt, leveres dem 2 gange om året, hver gang med det halve, nemlig på een af commissionen dertil bestemt dag i maj og november måneder, da yderne ligeledes tilsiges at møde i skolerne, for at aflevere ~~hver~~ enhver sin andeel til skolelærerne i skoleforstanderens overværelse. - 5) På een af skolelærerne over de ydende og deres bidrag hvergang forfattet liste i en dertil af læreren bekostet og indrettet protokol afskrives enhver ydende for hans leverede bidrag, og underskrives som qvittering af skolelæreren og forstanderen. 6) Skulle skolelærerne i forening med skoleforstanderen finde dem beføjede til at bortvise nogen af yderne med deres/contingent, fordi det ikke var af forsvarlig kvalitet, da anføres en sådan bortvist strax i listen til resterende. 7) Over de ydere der således bortvises, samt over dem der ikke ~~møde~~ møde på ~~den~~ de af commissionen bestemte og betimelige bekendtgjorte dage forfattes strax en restanceliste, der af commissionen indsendes til amtmanden, som i følge reglementet(s) § 55 foranstalter disse restancer inddrevne ved udpantning. -

Kjøbenhavns amts skoledirection den 28 decmbr. 1811.

Moltke

Eiler Hammond.

Til de respective skolecommissioner i Sockelunds herred og på Amagerland.

Copie., Circulaire. - Til de respective skolekommissioner og skolelærere i Søckelund herred og på Amagerland. -

Ved at udsænde til gavnlig publicitet og hastigst muligt cirkulation blandt amtets respective skolekommissioner og skolelærere hofølgende udsigt over Kjøbenhavns amts skolers indvortes tilstand i året 1811 benytte vi tillige denne lejlighed til at tilføie nogle bemærkninger hvortil deels examenslisterne selv, deels de dermed fra de respective skolekommissioner indsendte halvårslige indberetninger have givet os anledning. -

1. Det er på den ene side såre glædeligt af examenslisterne, at see amtet prydet med et årligt vægende antal eksist af gode og meget gode skoler, hvor ved dueilige læreres nidkjære anstrengeelse allene de mådelige og slette børns antal aftager i samme grad som de gode og meget gode børns antal tiltager, men hvor også de nødtørftigste underviisnings gjenstander, efterhånden som disse ere bragte i behørig god orden og gang, ere forøgede med andre vigtige og almeennyttige kundskaber såsom grammatisk retskrivning, dansk stiel, geographie, naturhistorie o. s. v. - Hæder og tak og anstændig udkomme være enhver af disse mænd der på denne måde beklæde deres vigtige post i staten. -

Men harmeligt er det på den anden side på Kjøbenhavns amt endnu 4 år efter vort fornyede skolevæsens organisation, og efter at de fleste gamle og svage skolelærere ere entledigede, at finde ikke fåe mådelige og slette skole, hvor det endnu seer ikke allene ligeså mørkt og bedrøveligt ud med børnenes kundskaber og færdigheder som for 4 år siden. Ja hvor skolernes tilstand i denne henseende have endog forværret sig. - At kræve det samme af en ustuderet skolelærer som af en student ell. seminarist, at fordre oplyste religions kundskaber og øvede forstandsevner i den skole, hvor læreren selv mangler enten tydelige religions kundskaber og catechetisk underviisnings methode, det vilde være ubillig ja urimeligt. - Men at

fordre af enhver skolelærer der selv kan læse i en bog og forståe det han læser, der selv kan regne såvel i hovedet som på tavle i det ringeste de 4 specier (regningsarter), der selv kan skrive en læselig hånd, og et forståeligt ordentligt brev, der selv kan læse skrevet endog vanskelige hænder rigtigt bogstaveret (og det kan sandelig alle nu værende skolehåndere her på amtet) at fordre at enhver skolelærer med anstrængt iver og flid skal undervise sine børn godt og med almindelig god fremgang især i dette de selv forstår og som uden vanskelig methodik kan bibringes børnene, det kan, det bør man med retfærdighed og billighed fordre. Og hverken commissionen eller directionen bør tåle nogen skole heri står tilbage. - Og dog gives her endnu ikke få skoler på amtet hvor man endnu ikke har tænkt på øvelser i ortographie end sige dansk stil, hvor børnene endnu i 2den classes øverste afdeling skriver bogstaver eller begyndelse med sammenskrift, hvor den største del af børnene ere endnu enten aldeles uvidende eller gandske røde begyndere i hovedregning, tavleregning og skrivtlæsning, hvor især den så vigtige 1 classes børn behandles med en så utilgivelig ligegyldighed, at den største deel deraf efter 1 og 2 ja flere sommers skolegang endnu ved examen henhøre til blot stavende børn, der i intet kunde prøves uagtet det af directionen så nøje er bestemt, hveri børnene i hver afdeling fra den 1ste time de komme i skolen skal undervises og hvorvidt de heri skal i hver afdeling bringes. - Vi må derfor på det indstændigste anmode de respective kommissioner om, på det alvorligste at indskjærpe de skolelærere der trænge dertil, nøiagtigen at iagttage hvad der er foreskrevet i amts skoledirectionens circulaire af 21de april 1808, så enhver afdeling af skolens børn ikke allene stadigen undervises i alt hvad der for den afdeling er foreskrevet, men også bringes deri i det mindste såvidt som deri er anordnet forinden børnene opflyttes i en høiere afdeling eller klasse (det forstår sig af sig selv at enkelte gammelforsømte, af naturen eenfældige børn kan heri gjøre en undtagelse, ligesom og at historie, gee-

graphie, naturhistorie m. m. ikkun kan fordres hvor lærerne selv ere kyn-
dige heri, og hvor alle de før almuen vigtigere undervisnings gjenstande
ere i god ordning og gang). Vi måe med hensyn henseende til tilsynet med
skoleundervisningens gang og fremgang bringe de respective skole-kommissi-
oner og in specie de hrr. sognepræster, hvem dette tilsyn især er pålagt,
reglementets bydende pag. 33-36, så at de ved deres jevnligge skolebesøg især påser at de i reglementet befalede, i overensstemmelse med
ovenmældte directionens circulaire forfattede, af kommissionen approberede,
og i skolen opslagne lections tabeller virkelig af læreren følges, så at
læreren stadigen og stedse fremskridende underviser enhver afdeling i de
for den foreskrevne kundskaber og bringe børnene såvidt som er anord-
net. At kommissionen og in specie sognepræsterne iagttage nøiagtigen den i
reglementet pag. 34 foreskrevne fremgangsmåde med de heri forsømmelige og
skjædesløse skolelærere, så at de ved formaninger, advarsler, irettesættel-
ser, mulct, af kommissionen og directionen, tvinges til enten at iagttage
deres pligter eller forlade deres embede. - Overdreven skånsel heri er en
brøde imod staten og kommer på kommissionens ansvar. Hverfore også indbe-
retning herom måe udgjøre en væsentlig deel af de respective skolekommis-
sioners halvårlige indberetninger til direction og cancellie om deres sko-
lers tilstand. -

2. Adskillige skolekommissioner haver i deres indberetninger klaget
over det stedse tiltagende onde, at mange børn un(ö)-
drage sig skolegangen, deels ved at de udmelde sig af skolen under påskud
at de flytte bort til et andet skoledistrict, skjøndt de endnu i lang tid
forblive i deres gamle skoledistrict, deels ved som fremmede børn,
at komme fra et andet skoledistrict uden på behørig måde efter reglementet
§ 15 at anmeldes for præsten el. skolelæreren til at indføres i skole
journalen, og således uopdagede i flere måneder at kunne ustraffet forsøm-
me skolen. - Imod dette onde vide vi intet virksomere middel end

1
i analogie med cancellie skrivelsen af 20de april 1805 dette, at når et barn udmeldes af skolen for at flytte til et andet skoledistrict da skal tillige strax forevises et af dets forældre el. nærværende husbonde tilvejebragt skriftligt beviis fra dette skoledistricts præst, hvor barnet flytter fra, at det allerede der er anmeldt til skolegang til bestemt tid og dertil indført i skolejournalen. Så længe dette beviis (ikke) tilveiebringes bliver barnet stående uden at udskrives i skolejournalen, hvor han flytter fra, og multeres skjøndt bortflyttet, som andre skoleforsømmelige indtil hiint beviis tilveiebringes. Hvilken mulct betales af barnets forældre eller husbonde i det district hvorfra barnet er bortflyttet. Men førend denne fremgangs måde indføres, bør den almindelig bekjendtgjøres til hver ~~mands~~ mands kundskab i sognene.

3. I andre indberetninger er der forespurgt, om det kan være børn i et skoledistrict tilladt at søge skole i et andet skoledistrict, eller endog uden for sognet, f. ex. i Kjøbenhavn? - Til gjensvar herpå må vi bringe cancelliets resolution af 20 april 1805 i behagelig erindring, hvori det udtrykkelig befales, at når forældre ønske deres børn underviiste i en anden skole uden for sognet, da skal der først tilvejebringes beviis fra sognepræsten i det sogn, hvori man ønsker at barnet må søge skolen, at barnet er antaget i en ordentlig og offentlig autoriseret skole, og der indskrevet i deres journal. Indtil sådant beviis forevises skolelæreren og sognepræsten, i det sogn hvor barnet opholder sig, må det blive stående i den skoles journal hvortil det egentligen henhører, og i udeblivelses tilfælde multeres som forsømmende, om det endog søger skolen andre steder. - Også bør et sådant barn i det ringeste hvert halve år tilveiebringe beviis fra sognepræsten for den skole som det var barnet tilladt at søge, at det vedbliver stadigen med flid at søge samme skole, uden hvilket beviis barnet strax bør indføres i det(s) eget districts skoles journal, for der behøri-

gen at søge skolen. -

4. Også er der i disse indberetninger forespurgt, hvorvidt skolekassen skal forsyne alle skolebørnene med alle undervisningens apparater? - Svaret herpå står tydeligen i reglementets § 61 at når undtages de nødvendigste lærebøger hvormed ikkun de fattigste børn af kassen skal forsynes, så forsyner kassen i øvrigt samtlige skolebørn med alle slags skrive og regne, samt alle øvrige undervisnings apparater. Men da især skrivepapirets forbrug er så betydeligt og kostbart, så ansee vi det rigtigst, at enhver skolelærer samler sine skolebørns fuldskrevne skrivebøger, dels som et bevis for det i skolen ordentlig forbrugte papiir, dels for at sælges til urtekræmmerne el. papiirs-fabriquer til fordeel for skolekassen. - - I øvrigt er det betydelig fordeel for skolekassen, når skolens inventarium i rette tid behørigen revideres, det brytffældige repareres, det bortkomne og ødelagte af de skyldige tilsvares o. s. v. alt således som anordningerne bestemmer. -

5. Af hofølgende udsigt over skolernes tilstand i 1811 vil erfares at 167 børn ere udeblevne fra de afholdte examina. Det er mærkeligt at sådanne forsømmelser kun især finder sted i 10 d 12 skoler, hvor man neppe endnu har med alverlighed bragt skolegangen i behørig stadig orden og gang, når derimod sådanne uordner ikke finde sted i den langt større deel af amtets skoler, hvor man strax fra begyndelsen har med anordningsmæssig strænghed våget over skolegangen. - For at råde bød på denne uorden, at udeblive uden bevilslig gyldig og anmeldt forfald fra de årlige skole examina, visitatser o. s. v. måe vi bringe i erindring placaten af 21 september 1810, der befaler at mulctere sådanne udeblivendes forældre el. husbønder fra 2 sk. til 1 rd hvilke examens el. visitats mulcter ønskes at måtte erholde et særskilt nummer i de årlige skole-kasses-regnskaber. -

6. I anledning af nogle indsendte examens lister, hvoraf man hverken kan see fra hvilken skole de ere, eller hvormange børn der ere tildeelte de forskjellige hovedkarakterer, ja hvori end ikke hovedkaraktererne ere bestemte, må vi gjentage vor allerede tilførn gjorte anmodning: at de respective skolekommissioner ville have tilsyn med at de indsendte så vigtige examens lister ere i alle henseender nøiagtige så at 1) i overskrivten tillige angives skolens navn 2) at hovedkaraktererne ere bestemte 3) at ved slutningen af listen er sammendraget i korthed, hvormange børn der have erhøldet en af de 6 hovedkarakterer, hvormange der som blot stavende, indenadlæsende ikke kunde erhøldet nogen hovedkarakter, hvormange syge, hvormange udeblevne, så at summen af denne extract af listen stemmer overeens med summen (af) skolens børns antal. - Ligeledes må vi gjentage vor anmodning om at ~~rubriquer~~ rubriquen for børnenes alder ikke i examens listerne må forglemmes, hvilket i nogle af de indsendte lister er forglemt. -
Kjøbenhavns amts skole direction d. 9de februar 1812.

Moltke

Eiler Hammond.

I hr. amtsprovstens udsigt over amtets skoler i året 1811 findes følgende Gladsaxe skole angående: Skolen vedligeholder sin plads blandt amtets gode skoler skjøndt deri ei vel bør findes lø stavende børn. - - I 2den klasse må nødvendigvis åndføres underviisning i retskr. og dansk still. -

Copie. Da det for mange skoledistricter er vanskeligt ja vel ikke engang mueligt, at forsyne skolevæsenet med det befalede antal favne bølgebrænde og at altså tørv i dets sted vil være at levere, så anseer directionen for nødent at fastsætte den i reglementet af lode october 1806 § 52 befalede bestemmelse om i hvad forhold tørv kan leveres for brænde. - Efter nøjeste overveielse have vi altså fastsat og bestemmer herved, at for hver favn brænde leveres

a) af skjære tørv bedste bonitet, sort og hård	40 tønder
ringere " , god, sortbraun, men noget blød	50 "
endnu " " , blød blårtørv	60 "

dog modtages den sidste sort kun der, hvor sognene, der selv have tørveskjær, ikke have den bedre, men hverimod græstørv dog aldeles ikke imodtages.

b) af ælte eller forme tørv allerbedste bonitet	25 tønder
mindre god "	32 "

Tørven måles ved afleveringen i vidiekurve, hver på 4re skjepper, hvori tørven ordentlig lægges med topmål. - Ved hver skole skal være en sådan af skolecommissionen autoriseret kurv, og hvis enten ikke tilbørlig mål gives, eller tørvene er af det ovenanførte slags, som ikke antages, eller og den skulde have anden feil, såsom ikke at være fuldkommen tør og være smuld, thi mindre end halve tørv antages ikke, da kalde skolelæreren et par af commissionen, hvis de ere tilstede, eller sognefogden med en tiltagende mand til sig for at syne tørvene, og måe de vedkommende holde sig efterrettelig hvad disse synsmænd kjende. - Endelig bestemmes også, at til et læs sand skal være regnet $2\frac{1}{2}$ td. - Dette communiceres de resp. skole-commissioner til behagelig efterretning og bekjendtgjørelse, districterne til iagttagelse. -

Kjøbenhavns amts skoledirection d. 10 martz 1812.

Moltke

Eiler Hammønd.

Circulaire til Søkkelund herreds og Amagerlands skolecommissioner.
Copie. - Tvende skolelærere af Gladsaxe sogn have i skrivelse af 5te h. m. blandt andet klaget over at skolelærer Holmstrøm er uvillig til at tage deel i den betaling, som kirkebudet skal have for at bære omgangsbreve, samt forespurgt hvorledes skal forholdes, når det foregives, at det reglementerede strandsand ikke kan fåes. -

a) af skjære tørv bedste bonitet, sort og hård	40 tønder
ringere " , god, sortbruun, men noget blød	50 "
endnu " " , blød blårtørv	60 "

dog modtages den sidste sort kun der, hvor sognene, der selv have tørveskjær, ikke have den bedre, men hverimod græstørv dog aldeles ikke imødtages.

b) af ælte eller forme tørv allerbedste bonitet	25 tønder
mindre god "	32 "

Tørven måles ved afleveringen i vidiekurve, hver på 4re skjæpper, hvori tørven ordentlig lægges med topmål. - Ved hver skole skal være en sådan af skolecommissionen autoriseret kurv, og hvis enten ikke tilbørlig mål gives, eller tørvene er af det ovenanførte slags, som ikke antages, eller og den skulde have anden fejl, såsom ikke at være fuldkommen tør og være smuld, thi mindre end halve tørv antages ikke, da kalde skolelæreren et par af commissionen, hvis de ere tilstæde, eller sognefogden med en tiltagende mand til sig for at syne tørvene, og måe de vedkommende holde sig efterrettelig hvad disse synsmænd kjende. - Endelig bestemmes også, at til et læs sand skal være regnet $2\frac{1}{2}$ td. - Dette communiceres de resp. skole - commissioner til behagelig efterretning og bekjendtgjørelse, districterne til iagttagelse. -

Kjøbenhavns amts skoledirection d. 10 martz 1812.

Moltke

Eiler Hammønd.

Circulaire til Søkkelund herreds og Amagerlands skolecommissioner.

Copie. - Tvende skolelærere af Gladsaxe sogn have i skrivelse af 5te h. m. blandt andet klaget over at skolelærer Holmstrøm er uvillig til at tage deel i den betaling, som kirkebudet skal have for at bære omgangsbreve, samt forespurgt hvorledes skal forholdes, når det foregives, at det reglementerede strandsand ikke kan fåes. -

I sådan anledning meldes til behagelig efterretning og bekjendtgjørelse for de vedkommende, at det i følge den reglementet tilføjede instrux for skolelæreren §31 er skolelærer Holmstrøms pligt, som den der har andeel i det nedlagte Ægnekalds indkomster, at tage lige deel med de øvrige i at lønne kirkebudet til embeds-brevenes befordring, og at den i de approberede planer skolerne tillagte strandsand bør leveres, samt at skolepatronen påser, at denne retting såvelsom enhver anden bliver præsteret eller restancen vorder anmeldt til amtet. -

K'havns amts skoledirection d. 24de nov. 1812. Moltke Eiler Hammond.
Til den resp. skole commission i Gladsaxe sogn.

Circulaire: Til de respective skolekommissioner samt skolelærerne på Kjøbenhavns amt.

Anerkøningen for almue skolevæsenet af 29de juli 1814 pag 36 § 17 har befaleet skolelærerne at indsende med kommissionens betænkning derover, underviisnings timme tabeller for hver dag i ugen, såvel for sommer som for vinter-skolen. - Fra mange sogne have vi endnu aldeles ingen sådanne lections tabeller modtagne, og de som vi fra nogle sogne have modtaget til approbation hvoraf en deel ere kun lidet svarende til hensigten angår blot skoleunderviisningen om vinteren. Disse lections tabeller hensigtsmæssigen indrettede ere ligeså nødvendige for enhver skole, hvori enhver afdelings børn skal gjøre den tilbørlige fremgang i alle deele; som de ere i sig selv såre vanskelige at forfatte hensigtsmæssige således at alle skoleunderviisnings gjenstande i det rigtige forhold fordeles med hensyn til tiden såvel som til børnene, og således at det bliver mueligt for een lærer hensigtsmæssigen at beskjaeftige 2de (tvende) afdelinger skolebørn på eengang i skolen. - Vi have derfor forfattet og med denne circulaire fremsende 3de (trende) udkast til disse lections tabeller for underviisningen såvel i sædetiden, om sommeren, (om sommeren) som om vinteren, for

at vise hverledes sådanne tabeller hensigtsmæssigen kan indrettes. - Men de locale omstændigheder s. s. (såsom) skolelærerens større eller mindre grad af duellighed, skolebørnernes større eller mindre antal: flere eller færre undervisnings gjenstande: skolegang i heele eller halve dage o. s. v. kan gjøre een eller anden forandring i disse udkast fornødne for nogle skoler, så ville de respective kommissioner inden marts måneds udløb til os indsende, enten skolelærerens skriftlige erklæring, at de i et og alt vælge disse af os udkastede lections tabeller til regel og rettesnor ved deres undervisninger, eller hvis locale omstændigheder gjør een eller anden forandring deri fornøden, da inden bemeldte tid at indsende til vor approbation af skolelærerne forfattede og efter det locale forandrede lections tabeller forsynede med kommissionens betænkning derover. - Også for præliminair og fabrik skolerne, må til samme tid sådanne lections tabeller indsendes til approbation. - Hvorefter de opslæes i skolerne til ufravigelig rettesnor. - Anmærkninger under 1ste tabel. 1) Med indenadslæsningen med 1ste afdeling må læreren forbinde kateketiske samtaler der lærer børnene at fatte indholden og gjøre rede for samme. 2) børnene bør tidlig og alvorligen vænnes til at læse over på deres religions lectie ikke blot efter ord d. e. at lære den ordret udenad; men først og fornemmelig efter indhold, så at de nøie oplede og eftertænke de deri forekommende begreber og sætninger (samt hvis forklaring og (så) beviserne for disse) således som læreren kateketisk haver gennemgået lections indhold, da han foresatte børnene samme. Og således bør læreren stedse igjen kræve lectien af børnene, så at de først gjør rede for indholden, derefter for ordene uden ad. 3) Når katekismussen med 1ste classes 2den afdeling vedbørligen er gennemgået, så kan der gjerne begyndes med denne afdeling med lærebogen. - 4) Børnene bør tidlig veiledes til at læse over på deres bibelhistorie lectie, således at de ikke udenad ordret; men med egne ord kunne ordentlig

fortælle den historiske indhold deraf; men også gjøre rede for de deri forekommende begreber, dyder, laster og moralske lærdomme, således som læreren kateketisk haver gennemgået lectien, da han foresatte den. Og således bør læreren stedse kræve den foresatte lectie af børnene. - Børnernes lections tabeller giver de små børn af 1ste klasse $\frac{1}{2}$ timme til at læse over på deres religions og bibelhistorie lectie i skolen. - De større børn af 2den klasse bør læse over på den hjemme. - 5) Da den nye skoleordning kræver bibelsk historie af 1ste klasse, så må bibelhistoriebøgen tilige især være læseøvelse bog for 2den afdeling. - 6) Det barn af 2den afdeling der skal øve 1ste afdeling i udenads bogstaveren og hovedregning, bør først gjøre rede for sin egen lectie i religion eller bibelsk historie. 7) Med udenads bogstavering med 1ste klasse kan lettelig forbindes den første begyndelse med dansk grammatik: s. s. at kjende de forskjellige slags ord, singular og plural o. s. v. samt de derpå sig grundende regler for bogstavering og retskrivning. - 8) rigtignok hører dansk stil og retskrivnings øvelser til 2den classes børn, men dertil bør de allerede i 1ste classes 2den afdeling forberedes og veiledes, hvorfor der i lections tabellen er bestemt en vis timme til denne vigtige forberedelse. Ved disse stils forberedelser er det lærerens sag mundtlig ved den store tavle at vejlede børnene til det som er aldeles nødvendig for at skrive eller stile godt at ordne sine tanker og finde stof og form sætte det i ordentlige sætninger, ligeledes til at udvide sætninger ved passende tillægs ord og lysende mellemsætninger, tilføiede grunde, omstændigheder etc.; eller at forkorte sætninger ved udeladelse af alt overflødig uvæsentligt og alle ubetydelige repetitioner o.s.v. - - - et stykke er revet af nederst på siden, så 3 linier udgår - - - - sætning som bør udredes; eller en uvigtig vidtløftig sætning som bør forkortes o.s.v. - Han lader nu børnene prøve deres egne kræfter; retter deres svar såvel i henseende til materie som til form med

tilføiede grunde for det rigtigere. Skriver besvarelsen på tavlen undertiden urigtigen bogstaveret, før at børnene kan rette feilen o.s.v. - Her er ikke stedet til udførligere anviisning til disse forberedelses øvelser til dansk stii. Nøk for at vise hvad derved i lections tabellen foreslåes; og at uden sådanne forberedelses øvelser kan gode skriftlige udarbeidelser hverken ventes eller fordres af almues børn. De bør derfor undertiden fortsættes endog med 2den klasse med vanskeligere opgaver til brevstii, regninger etc. - 9) Det som gjelder om de i lections tabellen for 1ste klasse anførte forberedelser til tavleregning; hvortil læreren på den store tavle måe forberede børnene; ved at gjennemgåe med dem tallenes forskjellige værdi i en talende fremgangs måde med enhver af de 4re specier i ubenævnte og benævnte tal etc. hvorledes prøve gjøres i enhver regnemåde o.s.v. så at børnene heri erholde tydelig kendskab og færdighed, forinden de selv begynde at regne opgaver på deres egne tavler. - 10) Forstands øvelser ere ikke høist vigtige allene for de større men også for de mindre børn i skolen. Ved en rigtig underviisnings måde bliver og underviisningen i religion, bibelhistorie, regning o.s.v. til forstands øvelser. Men da skoleanordningen kræver særskilte forstands øvelser, så have disse også i lections tabellen erholdte dertil særskilte bestemte timer i hvilke børnene i hver afdeling kan og bør på en forstandsøvende måde bibringes en mængde vigtige begreber og kundskaber hvortil der ikke gives så god tid og lejlighed under den egentlige skoleunderviisning. Læreren bør derfor have udarbeidet sig en ledetråd af materier fremstillede til lettere og vanskeligere forstands øvelser for enhver afdeling, passende for de derværende børns fremskridende alder og forkundskaber, såsnart tid og leilighed tillader det skal jeg amtsprovsten udarbeide et udkast til en ledetråd af sådanne fremskridende materialer til forstands øvelser for alle skolebørn i hver afdeling til vejledning for de af amtets skolelærere der måtte ønske sig samme. -

11. Til 2den classes still udarbejdelser forudsættes at læreren har optegnet sig en samling af passende lettere og vanskeligere opgaver, spørgsmål, sætninger, breve at besvare o. s. v. som han giver børnene til skriftligen at udarbejde. 12) Ved at rette disse still udarbejdelser behøver læreren ikke hver gang at gjennensee hver enkelt barns. Han tager snart et snart et andet barns udarbejdelse; gennemgaae og rette samme og derefter retter de deres ogsaa. - - 13) Ved 2den classes tavleregning forudsættes ligeledes at læreren har udarbejdet med nr. en samling af regne opgaver af alle regne arter; hvoraf han på små sedler tildeler børnene de stykker de skal udregne og har han i sin samling af opgaver ved hvert nr. tegnet det rigtige facit vil han strax kunne see om barnet har regnet rigtigt især når han stedse lader gjøre prøve på stykket. Tavleregningsrettelser vil da ikke medtage så megen tiid. - 14) Når de bibelske historier, som de bør, ere gennemgaaede, lært, opregnede af 1ste classes 2den afdeling og 2den classes 1ste afdeling så bør den christelige religions historie efter Christi fødsel gennemgaaes og læres af 2den classes 2den afdeling efter det udtog deraf som findes i de nyere udgaver af Tenboes bibelske historier, hvilket udtog læreren ved udførligere forklaringer og fortællinger bør forstå at sætte i fuldstændigere og klarere lys. -

Kjøbenhavns amts skole direction den 31. januar 1815.

Moltke Eiler Hammond.

Circulaire: Til de respective skolecommissioner, samt til skolelærerne på Kjøbenhavns amt.

Syv år ere nu henrundne siden der begyndtes med at iværksætte det fornyede skolevæsens anordninger her på amtet. Freden og den ny skoleanordning af 29 july 1814 betegne ligesom en ny og alvorligere periode for vor virksomhed til skolevæsenets fremme. Såre meget er der i denne henseende selv i hine 7 krigens urolige og byrdefulde år udrettet her på amtet. - Alle sko-

ledistricter ere inddelte og 5 af de derved bestemte nye skoledistricter, foruden 3 nye præliminærskoler ere allerede etablerede. Alle skolelærere have erholdt den dem bestemte nye lønning og deres kår derved meget forbedrede. Af skolebygninger ere opførte 8 nye stuehuse, 8 nye udhuse og desuden 6 gamle skolestuehuse ved betydelig udvidelse og hovedreparation reglements-mæssig istandsatte. - Af amtets skolelærere ere 12 gamle og utjenstdygtige entledigede og nye duelige lærere indsatte i deres sted. Ved de overalt etablerede skolekasser ere alle skoler tilstrækkeligen forsynede med undervisningsapparater, af bøger samt skrive og regne materialier og amtets skolekasser have ved slutningen af 1813 indbeholdning af 566 rbdl. En almindelig form for skoleundervisning, skolegang, examens holdelse, tilsyn etc. har forlængst været bestemt og indført med eenhed i alle amtets skoler. - At disse mange og vigtige foranstaltninger til almueskolevæsenets fremme også have haft en velgjørende indflydelse på mange af amtets skoler i hensyn til skoleungdommens oplysning og fremgang i almennyttige kundskaber, det beviser såvel de årlige indsendte examenslister, som og de af amsprovsten afholdte årlige visitatser i følge hvilke amtet nu tæller 19 til 20 udmærket gode og meget gode skoler, hveri børnene i alle afdelinger gjør år for år forønsket og glædeligt fremskridt i alle de forordnede undervisningsgjenstande. - Amtet tæller også 18 skoler, som kun kaldes gode fordi børnene har mest i 2den klasse gjort god fremgang i nogle dele, skjøn staa tilbage i andre dele. Men amtet tæller endnu 8 mædelige ja endog 8 slette skoler (vi ville endnu ikke denne gang nævne dem) i hvilket den største deel af børnenes kundskaber i næsten alle skoleundervisningens dele - selve ~~den~~ de mekaniske s. s. (såsom) boglæsning, skrivtlæsning, skrivning etc. vedblive uforbedrede, det ene år efter det andet at være ligeså mædelige og slette som ved det fornyede skolevæsenets begyndelse. Sådanne skoler hvis lærere ikke selv mangle de fornødne kundskaber og blandt hvilke endog

findes ikke fåe studenter og seminarister, bør under vort fornyede skolevæsen ikke tåles og de vilde ikke fundet sted sålænge, når vedkommende sognepræster og skolekommissioner ikke havde sålænge utilbørligen båret over med sådanne lærere, uden mod dem at anvende forbedrings straffemidler, som anordningen gjøre dem til pligt at anvende. Imidlertid have skolelærerne til undskyldning for deres skoleungdoms ringe fremgang ført mange u-ugrandede (d.v.s. ikke ugrandede) klager over at mangfoldige skolebørn sjældent eller aldrig kommer i skole især i de 8 måneder fra marts til november - at commissionerne enten slet ikke agtede de indgivne månedlige forsømmelseslister, eller behandlede dem vilkårligen idet de antog næsten ethvert udeblivelsespåskud for gyldig fritagelses grund tvert imod anordningernes bydende - at mulcterne for skoleforsømmelse, om de endog undertiden bestemmes blive uden al virkning da de ofte blive flere måneder ja årgamle forinden de indkræves så at de tilsidst hverken kan eller bør beholdes o. s.v. Og nægtes kan det ikke at mange commissioner have gjort sig skyldige i sådan vilkårlig og utilbørlig fremgangsmåde til skade for stadig skolegang, ei allene i deres egne sogne men og ved exemplet i nabosognene hvor man med mere alvorlighed og orden håndhævede anordningerne. - Foranlediget ved flere og flere uordener, som den forbigangne tid har lært os at kjende samt også ved adskillige poster (d.v.s punkter) i skoleforordningen af 29. july 1814 der, for overalt med eenhed at iagttages måske behøver yderligere at bestemmes og indskjærpes, skulle vi ikke undlade at bringe de resp. skolecommissioner, samt skolelærerne følgende pligter i behagelig erindring til almindelig iagttagelse. -

1. Anordningen har overladt til directionen i forening med commissionerne at modificere dens bestemmelse i henh. til de for enhver klasse skolebørn anordnede undervisningsdage og timer, når kun ringe afkortning skeer i det timetal som efter anordn. dagligen skal anvendes til børnenes undervisning. Det er da en vigtig grundstøtning for skolegangen på landet, at

ligesom de små børn især bør søge skolen om sommeren når veir og føre er for ~~hænk~~ dem fremkommeligt, og når og når markarbejde kalder de store børn fra skolen, således bør de større børn især søge skolen om vinteren, når de have bedst tid dertil for andet arbejde, og ufremkommeligt veir og føre for de små børn oftest indtræffer. I følge denne grundsætning som også anordningen hylder, har amtsskoledirectionen efter (fra) alle amtets ~~xxkx~~ skolekommissioner(s) ~~ixx~~ indhentet (indhente) bifaldende erklæringer. - Allerede i cirkulaire af novbr. 1809 (er) bestemt skolegangen for skolebørn af begge klasser efter de forskellige årets tider således:

1) Vinterskolegangen fra octob. til martz, når forårs sædetiden begynder, i hvilken tid ældste eller 2den classes børn søge skolen 4re hele dage om ugen og yngste eller første classes børn 2 hele dage ugentlig nemlig tirsdag og fredag. Underviisningstimerne er 5 å 6 daglig.

2) Forårs og efterårs skolen i sædetiden, da næsten alle børnene af første klasse forlade skolen til markarbejde. I denne tid søge de små børn eller 1ste klasse alle hele 6 dage om ugen hver dag 6 timer. Tillige med denne første klasse kan endda også de fra markarbejde tiloversblevne børn af 2den klasse søge skolen på de for dem bestemte dage og øves i skrivning, skriftlæsning, dansk stil, regning o.s.v.

3) Sommerskolen fra forårs sædetidens udløb indtil høstferiernes begyndelse. I hvilken tid ældste eller 2den classes børn søge skolen kun 2 hele dage ugentlig, nemlig tirsdag og fredag; hvorimod yngste eller 1ste classes børn søge skolen de øvrige 4re hele ugedage. Underviisningstimerne er fra 7 til 10 og fra 1 til 4 daglig. Da nu disse bestemmelser for skolegangstiden for hver af skolebørnenes klasser allerede i 4 å 5 år have været fulgte her på amtet, og ved erfaring beviste at være i almindelighed meest passende for landsbyskolerne så blive samme herved gjentagne til regel for skolegangen her på amtet; i almindelighed skal de enkelte skoledistricter formedelst locale omstændigheder fx. Frederigsberg, Dragør, Rådva

etc. (hvor avlsbruget ikke bortkalder børnene om sommeren fra skolen og hvor ingen udflyttede gårde gjøre hver classes skolegang i hele dage så nødvendig) - - her må mangle en eftersætning - - -; Findes en anden fordeling af skolegangstiden på børnenes klasser mere passende og hensigtsmæssig da ville commissionerne herom indkomme med behagelig forestilling og forslag. - Alle skolebørnenes ordentlige og stadige skolegang på de for enhver klasse bestemte undervisningsdage og tider er en nødvendig betingelse for skoleundervisningens stadige og ordentlige fremgang. Til stadig skolegangs fremme har derfor anordningen adskillige poster, som overalt bør iagttages og overholdes. -

1) befaler anordningens 17 § at kun sygdom, hårdt veir og ufremkommelig føre må antages som gyldige for udeblivelse fra skolen. Commissionerne ere altså ikke berettigede til at antage andre udeblivelses påskud i almindelighed for gyldige. At en enkelt dag - når særdeles omstændigheder - kan undertiden gjøre en undtagelse for et ellers flittigt el. flingt barn, det byder human behandling. -

2) befaler anordningens 12 § at kun forældre og husbønder som ere jordbrugere, hvortil også henhøre huusmænd med jordbrug, må beholde deres børn og tyende i forårs og efterårs sædetid hjemme fra skole, når de beviisliggen bruges til markarbeide (hvortil i denne sædetid også kan henregnes creaturernes vogtning, kartoffelavl o.s.v.). Denne tilladelse (gjælder)der altså kun for jordbrugeres egne børn og andre børn der hos dem ere virkelige tyende, fæstede i det ringeste for halve år. -

3) befaler anordningens 12 §, at ovenmeldte fritagelse fra skole til markarbeide i sædetiden må kun tilståes de børn, der have fylt 10 år. At overholde dette er vigtigt for første classes stadige skolegang i forår og efterår.

4) befaler anordningens 17 § at forhøje mulcterne for gjentagne strafvær-

dige skoleforsømmelser indtil 24 rbsk, N. V. og derved afhjælpe tilstrækkelig de hidtil så hyppige førte klager over de forrige skolemulcters utilstrækkelighed. Men skal hensigten af disse befalede mulcter opnås, da må vilkårlighed i deres bestemmelse og efterladenhed i deres indkaldelse aldeles ophøre. De bør i alle districter bestemmes med lige retfærdighed efter anordningernes bud. De bør bestemmes i det ringeste månedlig, strax indkræves af forstanderne og inden 8 dage efter bestemmelsen afleveres, eller restancelisten over dem der ikke i mindelighed vil betale strax indsendes til amtet for at autoriseres til udpantning af fogden, der strax bør anklages for amtet når han ikke inden 8te dage efter at have erhølet amtets udpantningsordre har indkrævet og afleveret restantzen. Denne skolemulcternes behandling er af directionen allerede indskjærpet i cirkulaire af 13 novbr. 1809. Ikke destomindre er dog som før anmeldt i mange districter ikke iag(t)taget. På det at nu hermed for fremtiden det nødvendige tilsyn kan have, ville de respective skolecommissioner behageligen foranstalte, at der for skolekassens regning til hver skole anskaffes en skoleforsømmelsesprotokol hvori på den ene side skolelæreren istedet for de hidtil brugte løse lister indfører mod slutningen af hver måned uddraget af sin skolejournal på hans an- og tilsvarende skoleforsømmelser som i afvigte måned have fundet sted tillige med de anmeldte forsømmelsers årsager og det efterfølgende

Schema

Skoleforsømmelser fra N-dato til dato N-år

De udeblevne børns navne	De forsømte dages antal	De anmeldte forsømmelsers årsager
--------------------------	-------------------------	-----------------------------------

Lige over for på den anden side anfører commissionen de for forsømmelserne bestemte mulcter el. deres grunde til frifindeelse. Heraf gives strax medhjælperne en udskrivt på de bestemte mulcter underskrevet af patronen el. præsten (ikke af ~~skole~~ skolelæreren) til ufortøvet indkrævelse. Og når

mulcterne indkomme, anmærkes det strax neden under med dato. Denne protokol fremlægges til eftersyn ved biskoppens og amsprovstens visitatser tillige med de øvrige protokoller. - -

3. Men er det vigtigt at der våges over børnenes stadige skolegang, så er det ligeså vigtigt, at der alvorligen våges over skolelærernes stadige anstrængte flid med børnenes underviisning der ene kan bevises ved børnenes fremgang i alle skoleunderviisningens dele. At sådant ikke før er skeet i range skoledistricter. Det beviser føranførte mådelige og slette ~~skoler~~ skoler på amtet; uden at der endnu mod disse skolers lærere af vedkommende præster og commissioner (er) anvendt den fremgangsmåde, som reglementets § 34 befaler; Vi må derfor atter på det alvorligste indskjærpe hrr sognepræsten hvem tilsynet med lærerens flid og børnenes fremgang inspecie påligger hvad vi allerede i vort circulaire af 9. febr. 1812 så alvorligen bragte dem i erindring, at de med den alvor som anordningerne og sagens vigtighed fordrer, påser at skolebørnene i enhver afdeling ordentligen og og flittigen undervises i alle underviisnings gjenstande som for enhver afdeling er anordnet samt at børnene i enhver afdeling bringes i alt det hvori de bør undervises i det mindste så vidt som i vort circulaire af 21 april 1808 er foreskrevet. Befinder De herr. præster ved deres jævnlige skolebesøg, el. befinder commissionen ved de halvårige examiner at de fleste børn i en afdeling stå uforsvarlig tilbage i en eller flere af de anordnede kundskaber, da bør de alvorligen og nøiagtigen at gå frem mod læreren efter anordningens pagina 42 § 3a og ved at vejlede, formane, irettesætte og mulctere lærerne, søge at fremvirke skolernes forbedring samt bevise ved antegnelse i skole journalen og commissions protocolen, at disse successive strengere forbedrings midler ere anvendte; og hvis enóda uden forbedrende frugter, da indberette sådandt (til) directionen til høiere mulct og tilsidst entledigelse. Uutilbørlig overbærelse eller skåndsel mod

læreren i denne henseende hører til tilsidesættelse af commissionens medlemmers pligter, som directionen er pligtig at påanke efter anordningens § 40. 4. Men skal børnene i enhver afdeling gjøre den tilbørlige fremgang i alle dele da er det såre vigtigt, at underviisnings-timerne gjenstandene i særdeleshed i de 2de afdelinger, der på engang søge skolen (undervises) efter en ordentlig bestemt plan, der ufravigeligen dagligen må følges. Det er derfor i anordningens pagina 36 § 17 pålagt ~~skolelærerne~~ skolelærerne at indsende med commissionens betænkning derover til amtsdirectionens approbation underviisnings time tabeller for hver dag i ugen, såvel for sommer som vinterskolen. Fra mange sogne have vi endnu aldeles ingen modtagne. Og de lexions tabeller - mere eller mindre hensigtsmæssigen indrettede - som vi have modtaget fra en deel sogne angå blot skoleunderviisningen om vinteren. For at vise hvorledes disse lexions tabeller mest hensigtsmæssigen kan indrettes have vi i en særskildt circulaire for cirkulationens bequemmeligheds og hurtigheds skyld forfattet et udkast til deres indretning for underviisningen såvel om vinteren som i sædetiden og om sommeren, hvortil vi altså her henholde os. -

5. Skoleanordningen pålægger pag. 43 ligesom tilforn reglementets pag. 34 ikke blot præsterne men også især skoleforstanderne at besøge skolen så ofte som muligt, i det ringeste engang hver 14de dag for at påse om alting er i vedbørlig orden s. s. (såsom) skolelærerens ordentlighed, sindige omgang med børnene, nøiagtighed i at begynde el. ende underviisningstimerne, uaf-ladelig beskæftigelse med børnene efter lectionstabellerne, ~~skolens~~ skolens tilbørlige opvarmelse, reenholdelse o. s. v. - Disse jevnlige skolebesøg af skoleforstanderne, der bor skolerne nærmest, høre til deres vigtigste be-stillingspligter. - Ikke destomindre har jeg - amtsprovsten - på mine visi-tatser årlig erfaret at der ere mange districter hvor skoleforstanderne sjælden eller aldrig efterkomme denne deres vigtige pligt uden at commissi-onens øvrige medlemmer have mod disse pligtforsøm~~ende~~ende medlemmer iagt

31

taget hvad reglementets pag. 37 § 11 og anordningens pag. 46 § 11 befaler. De respective skolecommissioner ville derfor i en commissions samling med alvorlighed betyde såvel den nuværende skoleforstander som enhver nye tiltrædende, deres pligters beskaffenhed og vigtighed samt den straf, som deres forsømmelser efter anordningen pådrager dem. I lige måde ville commissionerne i deres månedlige forsamlinger eftersee journalerne om vedkommende skolebesøg deri ere tegnede, samt hver gang opfordre commissionens medlemmer til at sige om nogen uorden el. usædelighed af skolelæreren ere forefunden ved skolebesøgene, eller dem i øvrigt bekjendt som da indføres i forhandlings protokollen og behandles efter anordningerne. - Dette nøiagtige og alvorlige tilsyn med skolelærernes levnet og forhold er såmeget desto mere nødvendigt, som der om 3 å 4 af amtets skolelæreres ædruelighed går meget ufordeelagtige rygter, der ikke ere el. bør være commissionerne ubekjendte. Og da der til os ere indkomne klager over at adskillige skolelærere ikke begynde el. ende deres undervisninger til bestemte tider, at de i undervisnings timerne forlade skolestuen til private sysler; at de næsten ugentlig ere frav(ærende) endog uden præstens tilladelse - - - - -

6. Da vi af de indkomne indberetninger have erfaret at ikke få skolelærere på amtet tilsidesætte den vigtige andagtsøvelse at begynde eller ende undervisningen med bøn og sang, så ville d'hrr. sognepræster såvelsom skoleforstanderne påsee at sådant skeer, og det med den alvorlighed og andagt, som anordningens pag. 35 § 15 byder. Og ere vi tillige vis på at d'hrr. sognepræster ville vejlede lærerne til at holde disse andagts øvelser på den hensigtsmæssige måde, samt hertil forsyne deres skoler med passende bønner.

7. Når anordningens § 19 befaler at skolebørn over 12 år skal om søn- og helligdage møde ved gudstjenesten i kirken, da er hensigten hermed ikke blot at børnene skal øves i kirkesangen, men den vigtigere hensigt hermed er tillige at vænne børnene til fra ungdommen af at bivåne den offentlige gudsdyrkelse, og bivåne med fornuftig deeltagelse til opbyggelse. Men skal

denne vigtige hensigt opnåes; da bør skoleundervisningen umiddelbart bidrage hertil. - Til den ende bør enhver skolelærer anvende 1 time om løverdag eftermiddag med 2den klasse deels til kateketiske samtaler; om den offentlige gudstjenestes indretning i alle sine dele, om dens hensigt, nødvendighed og hellighed, prædikens sædvanlige indretning og dele, deels til kateketisk at gennemgå og forklare de anordnede evangelier og epistler, deels til øvelse i at oplede psalmer. Skolelæreren bør mandagen derefter anvende $\frac{1}{2}$ af $\frac{1}{2}$ time til at prøve hvormeget børnene have fattet og beholdt af prædiken, at vænne dem til at agte på og at fatte en prædikens indhold. De respective skolecommissioner ville derfor ikke allene våge over at anordningens ord i hens. til børnenes kirkegang afterkommes så at derover af enhver skolelærer holdes en særskilt journal der månedlig i kommissions-samlingerne gennemgås 2de gange, og forsømmelser straffes med mulct ligesom skoleforsømmelser. Men de ville også nøie påsee, at skolelæreren på ovenanførte måde vejlede børnene til fornuftig og opbyggelig kirkegang. Også kirkeforsømmelses journalen fremlægges til eftersyn ved visitatserne. -

8. Da anordningens § 28 befaler at der ugentlig 2 aftener skal holdes vinterskole for den confirmerede ungdom til videre fremgang i skrivning, regning, skriftlæsning etc. alt efter overlæg med skolecommissionen, så ville de resp. commissioner våge for at dette anordningsbud overalt opfyldes og det på den hensigtsmæssige måde.

9. De i flere henseender vigtige attester som efter § 27 skulle af commiss: onerne meddeles ethvert skolebarn som udskrives af skolen på stemplet papi: til basis for det tilkommende skudsmål bør være af omtrent følgende indhåd: Drengen/pigen N.N., gmd./hmd. N.N.'s søn/d. i N.N. by er døbt N dato i N år i N. kirke, har søgt N skole i N år og er der undervist i bog- og skriftlæsning, religion, bibelhistorie, smuk- og retskrivning, i hoved- og tavleregning, hvori han har gjort udm. god/ m. god/ god/ t. god, mådl. fremgang, hans forstands evner ere m. gode, gode, mådl. - Hans skolegang har

været stadig/ ustadig/ forsømmelig. Hans flid har været m. roesværdig/ ikke roesværdig. Hans sædelige opførsel har været m. roesværdig/roesværdig/ ikke roesværdig. Han blev udskrevet af skolen N dato N år. -

Denne attest meddeles drengen/ pigen N. N. ifølge skoleanordningen af 29. juli 1814, § 27 af NN sogns commission. -

NN. NN. NN. NN. NN. NN. NN.

NB: Herunder tegner præsten særskildt drengens/ pigens confirmations- og communionsattester i overensstemmelse med lov og anord. etc. -

10. I følge anordningens pag. 46 § 12 og pag. 47 § 13 skulle commissionerne indsende til directionen beretninger in duplo om skolevæsenets fremgang og forfatning i ethvert district, hvoraf den ene skal indsendes til cancelliet. Hensigten af disse beretninger er at forvisse såvel direc. som comm. om, at skolevæsenet i alle dets dele regeres (?) og holdes i ethvert district til enhver tid i tilbørlig orden efter anordningerne og at enhver mangel og uorden af vedkommende er vedbørligen strax påseet og behandlet efter anord. - - Men skal hensigten af disse beretninger opnåes, da kan det ikke være nok når commissionerne, hvilket ofte har været tilfælde, i korte og almindelige udtryk indberette f. ex. at alt er ved det gamle, at der er intet nyt eller mærkværdigt at indberette, at skolegangen har været meget uordentlig, at børnenes fremgang er efter lærerens evner og flid, at læreren synger godt og skriver smukt, at rygtet om lærerens sædelighed er kun smukt, at han ikke er som han burde, at man tilbageholder sit vidnesbyrd for ikke at være partisk da man er duus med skolelæreren, at skoleforstanderne forsømme deres skolebesøg, at skolelæreren måtte i alle dele være det modsatte af hvad hand er for at være en værdig skolelærer etc.etc. Sådanne beretninger, hvoraf vi have modtaget mange ere kun lidet hensigtsmæssige. Nei, de må indeholde commissionens klare og positive vidnesbyrd enten at alt i henseende til lærerens duelighed, orden, flid og sædelighed til børnenes fremgang i alle dele i hver afdeling, til børnenes skole og

kirkegang, til forsømmelsesmulcternes bestemmelse og indkrævning, til vedkommendes skolebesøg, til aftenlæsningernes holdelse, til skolelærerens embedsbøger o. s. v. har i afvigte halve år været som det bør være - eller hvilke mangler og uordener imellem (som i) flere af disse hens. have fundet sted, samt hvorl. commissionerne selv have påseet disse mangler og behandlet de skyldige efter anordningerne.

11. Da anord. § 6 ? befaler, at der til den oprettede amtshjælpekasse for skolelærere, skal af hver skolelærer og kirkesanger, som har tiltrådt de i anord. fastsatte fulde indkomster, ydes årlig 1 tdr. (?) byg værdi efter foregående års capiteltaxt, samt af hvert sogns skolekasse årlig 1 rdl. s. og da cancelliet i skrivelse af 19. nov. 1814 har anmodet mig, amtsprovster om at indsamle disse hjælpeklassers indtægter, så ville de resp. hr. sognepræster behage, hver i sit pastorat at indsamle disse hjælpeklassers indkomster og sende mig samme tilligemed deres øvrige landemodeexpenser i det hele til hvert landemode. -

12. Det tillades ved denne leilighed at bringe de resp. commissioner i behagelig erindring ved de forfattede ligninger af skolelærernes lønninger, at ifølge cancellie resolution af 26 juni 1813, bør den sum, hvortil kirkesangernes offer og accidentier ere anslagne i de aprobereede planer fra begyndelsen af år 1815 fradrages den øvrige lønning i rb.penge N.V. da rigsbankpenge nu er den almindelig gjeldende mynt. -

Kjøbenh. amts skoledirection d. 31 januarii 1815.

Eiler Hammond Moltke.

I cancellieskrivelse comunicert d. 19 januari 1817 befales følgende: For at forebygge den standsning i skolepligtige børns underviisning som kan finde sted, når disses nærmeste foresatte ikke i rette tid besørge den § 1 anordningen af 29 juli 1814 for almueskolevæsenet på landet og § 23 i anordningen af samme dato for almueskolevæsenet i kjøbstæderne i Danmark befalede anmeldelse for vedkommende skolekommission, af et sådant barns

forflyttelse til et ande(t) sogn eller skoledistrict har ca(n)celiet til benævnte §§s nøiagtige overholdelse fundet det nødvendigt, at følgende bestemmelser i denne henseende for fremtiden iagttages at intet skolepligtigt barn bør udslettes af journalen for den skole, det således forlader, forinden vedkommende foresatte har bragt skolelæren deres attest fra præsten i det sogn, hvortil det er kommet, om at det er anmeldt og heenviist til skolegang, samt indført i den skoles journal, hvortil det skal henhøre, hvilken attest fornævnte skolelærer, efterat have anmærket barnets afgang i skole journalen, har at fremlægge i næste skolecomissions møde, ligesom og den præst, der udstæder attesten, derom skal gjøre anmeldelse i næste skolecomissions møde, hvor han tilføjer protokollen (i) det fornødne, således at han i ethvert tilfælde kan meddele behørig oplysning. Og bør det bortflyttede barn, sålænge denne attest ikke er besørget ansees som endnu henhørende til det skoledistrict det forlader, og vedkommende mulcteres som for skoleforsømmelser, om det end søger skole andetstæd.

Circulaire - 1819:

Der findes på amtet endeel skoler, til hvis fornødenhed udleveres, i følge kgl. ~~resolutions~~ fundatser eller særskilte kgl. resolutioner årligt af de kgl. skove uden betaling visse favne brænde, som af bønderne årl. blive afhentede til skolerne, og skolelærerne have fra gammel tid af, såvidt vides, selv betalt opskovningspengene, selv besørget anviisnings seddelen afhentet fra skovrideren og selv fulgt med brandetransporten som opsynsmænd for at erholde brændet af behørig kvantitet og kvalitet, hvortil han har requireret en særskilt ~~en~~ vogn for sin egen person. Over denne requisition af særskilt vogn til skolelæreren selv er ført klage for amtet som ~~hjem~~ uhjemlet i nogen anordning, ligesom også fra skolelærere ere indkomne besværinger over de sinkelser og bekostninger, som denne brændselstransport pådrager dem.

Da nu skoleanordningen af 29de juli 1814 § 55 tillægger skolelærerne det dem bestemte brændsel frit for alle bekostninger og byrder for dem, og derimod pålægger bønderne at skove og hjemkjøre brændet til skolen; samt i tillægget B § 3 pålægger skolepatronen at påsee, at skolelærerne erholde også deres brændsel af forsvarlig godhed og mål, så ansee vi det rigtigst overensstemmende med anordningerne: at skolepatronen betimeligen henimod den tid, da brændet udleveres fra de kgl. skove, anmoder sognefogden om på distriktets bekostning at besørge skovseddelen på den skolen bestemte kvantitet brænde afhentet og opskovningspengene - om samme betales - betalte, samt at tilsige det fornødne antal vogne til alle på en bestemt dag at afhente brændet til skolen, hvilket alt sognefogden er pligtig til i rette tid at besørge, samt enten selv eller ved en sikker mand ved brændets modtagelse og transport at påsee, at skolelæreren erholder brændet af forsvarlig godhed og mål, hvortil (districtet) districtet bør være ham ansvarlig. Til hvilken ende skolepatronen, eller i hans forfald skoleforstanderen bør være nærværende ved brændets ankomst til skolen, for at påsee dets forsvarlige godhed og mål; hvilket vi ikke undlade etc. - - -

Khvns. amts skoledirection d 14de decbr. 1819.

Lowzow

Hammond.

Circulaire.

Det kongelige danske cancellie har under 22de d. m. tilskrevet os således: "Hr. kammerherre og Deres høilærverdighed have på adskillige skolelæreres derom indgivne ansøgninger, under 8de maii d. å. indstillet, at alle amtsprovstiets skolelærere måtte uden nogen afkortning for offer og accidentser m. v. nyde de dem tillagte indkomster i 2 år, fra indeværende år at regne, og derfor anført, at districtets forældre have allerede dertil givet frivilligt samtykke, med tilføiende, at deres børns lærere ikke skulle mangle det nødtørftige. -

Efter at have brevvexlet med de deputerede for finantserne skulde cancelli

et tjenstligt tilmelde hr. kammerherre og Deres høiærværdighed til behagelig efterretning og videre bekjendtgjørelse, at der efter de oplyste omstændigheder intet findes at erindre imod, at samtlige amtsprovstiets skolelærere fritages i 2 år for de ellers stedfindende afkortninger i deres ved anordningen for almueskolevæsenet på landet af 29. juli 1814 § 55 reglementerede løn, så at beløbet af offer og accidentier, samt af de tillæg, som en eller anden skolelærer har ved visse legater og deslige, i disse 2 år altså ei bliver at liquidere i bemeldte lønninger." -

Dette undlader vi ikke herved tjenstligt at communicere de respective skolecommissioner i Sokkelund herred til behagelig efterretning og fornøden iagttagelse samt videre bekjendtgjørelse for vedkommende.

Kjøbenhavns amts skoledirection, Kjøbenhavn den 25de september, Glostrup den 26de september 1821.

F. Lowzow

Schouboe

Circulaire.

Det kongelige danske cancellie har under 13de d. m. tilskrevet os således: "Hr. kammerherre og Deres høiærværdighed have ved erklæring af 30 janu. og 11 febr. sidstleden tilstillet dette collegium ansøgninger fra skolelærerne Moisin, Gottschalck og Biergen og samtlige skolelærere i Sokkelunds herred om fritagelse indtil videre for at afgive det ved de approberede skoleplaner bestemte årlige afdrag i deres lønninger for offer og aksidentser, end skjøndt sådan fritagelse ikkun var dem forundt for årene 1821 og 1822 ved dette collegiums resolution af 22de september 1821, og hør kammerherren og Deres høiærværdighed have i ovennævnte Deres erklæring indstillet at det ansøgte måtte forundes samtlige amtsprovstiets skolelærere for indeværende år. - Efter herom at have brevvexlet med de deputerede for finantserne, skulde cancelliet herved tjenstligt tilmelde hr. kammerherren og Deres høiærværdighed til behagelig efterretning og videre bekjendtgjørelse, at der efter de oplyste omstændigheder intet findes at erindre imod at samtlige

amtsprovstiets skolelærere fritages for indeværende år for de ellers i følge anordningen for almue skolevæsenet på landet af 29de juli 1814 § 55 stedfindende afdrag i deres reglementerede lønninger, så at beløbet af offer og aksidentser samt af de tillæg, som en eller anden skolelærer har ved visse legater og deslige, for indeværende år ei bliver at liquidere i bemeldte lønninger." -

Dette undlader vi ikke herved tjenstligen at tilmelde de respective commissioner til behagelig efterretning og videre bekjendtgjørelse for vedkommende skolelærere.

Kjøbenhavns amts skoledirection, Kjøbenhavn d 15de maii, Glostrup d 17 maii 1823.

F. Lowzow N. Schouboe

Copie.

Det kongelige danske cancellie har under 17de denne måned tilskrevet os således:

"Hr. kammerherre og Deres høiærverdighed have under 16de martz sidstleden hertil indstillet, at gamle Kjøbenhavns amtsprovsties skolelærere måtte endnu for indeværende år fritages for de ellers i følge anordningen for almueskolevæsenet på landet af 29de juli 1814 § 55, stedfindende afdrag i deres lønninger for offer og accidentser, i lighed med hvad der i denne henseende er bevilget vdr.(?) dette collegii resolutioner af 22de september 1821 og 13de maii f. å., da omstændighederne, mere end forhen, tale for, at (bemeldte) bemeldte skolelærere nyde bemeldte eftergivelse for indeværende år: Efter herom at have brevvexlet med de deputerede for finantserne, skulde cancellier herved tjenstligt tilmelde hr. kammerherre og Deres høiærverdighed, til behagelig efterretning og videre bekjendtgjørelse, at der, efter de oplyste omstændigheder, intet findes at erindre imod, at samtlige amtsprovstiets skolelærere fritages, endnu for indeværende år, for de ellers, i følge anordningen for almueskolevæsenet på landet af 29de juli 1814 § 55 stedfindende afdrag i deres reglementerede lønninger, så at beløbet af

offer og accidentser, samt af de tillæg, som en eller anden skolelærer har ved visse legater og deslige, for indeværende år ei bliver at liqvidere i bemeldte lønninger."

Dette unødværligvis ikke tjenstlig at tilmelde de respective commissioner til behagelig efterretning og videre bekjendtgjørelse for vedkommende skolelærere.

Kjøbenhavns amts skoledirectiøn, Kjøbenhavn d. 19de juni, Glostrup d. 20de juni 1824. - (Modtaget 5te juli).

Lowzow

N. Schouboe.

Cancellie skrivelse af 3die juni 1826, at kapitelstaxtens sølv beløb skal være målestok for den deel af skolelærernes løn, som betales efter foregående års kapitelstaxt, og at ligningen bør forfattes i sølv, samt at det bør stå enhver yder frit derefter at betale med rede sølv eller repræsentativer efter gjældende kvartals cours, når betalingen skeer i rette tiid. Cancellie circulaire af 19de mai 1827. - Da cancelliet er underrettet om, at den indbyrdes ~~er~~ underviisnings metode på flere steder, hvor den efter vedkommende skolecommissions gjorte andragende er bifaldet at måtte anvendes i overensstemmelse med allerhøieste resolution af 21de aug. 1822 og rescrip(t) af 19 mai 1824, ingenlunde drives behørigt efter de derom allernådigst approberede bestemmelser, ligesom dette collegium og har bragt i erfaring, at der blandt den confirmerede ungdom på landet findes adskillige, som ikkun læse mådeligt og hverken kunne skrive eller regne, uagtet disse færdigheder i følge den 23de § i anordning af 29de juli 1814 for almueskolevæsenet på landet høre blandt de vigtigste gjenstande for underviisningen i skolerne, og intet barn, i følge samme anordnings 25de § må udskrives af skolen, førend det er befundet at have de i ~~anordnings~~ hine §§ ommeldte kundskaber fuldkommen inde, så skulle man herved, for med hensigtsmæssige foranstaltninger at få bemeldte anordnings landsfaderlige ~~og~~ med behørigt fremmet, og de misbrug forebyggede, som kunne opstå af den

nævnte metodes feilagtige behandling tjenstlig tilmelde hr. k.herre og D-herr følgende til behagelig efterretning og bekjendtgjørelse for vedkommende:

1. Enhver skolecommission bør såsnart i nogen skole, hvor den indbyrdes underviisnings metode er indført, denne ikke fuldkommen behørig drives, (og) og skolecommissionen, men især sognepræsten ikke selv kan afhjælpe manglerne - enten fordi skolelærerne sidde de givne forholdsregler og advarsler overhørige, eller af andre årsager - strax indberette sådant til amtsskole-directionen, til videre fornøden foranstaltning, da ellers, såfremt det ved bispe- eller provstevisitats befindes, at desuagtet ved nogen skole væsentlige mangler i så henseende have indsneget sig, uden at nogen sådan anmeldelse betimelig er skeet, vedkommende skolecommission og især sognepræsten derfor vil vorde draget til ansvar. - Og forventes det i denne henseende, at hr. k-hr. og D-høierv.hed ville lade det være Dem særdeles magtpåliggende, steðse at have nøiagtig kundskab om, hvorledes den indbyrdes underviisnings metode drives på de skoler, hvor den er indført, og at rydde de hindringer til side, hvilke i så henseende måtte vise sig, samt hurtig at afhjælpe, hvad klager desangående efter det ovenanførte til Dem måtte indløbe hvorfor hr. k-herre og Dhvd. herved bemyndiges til, når feilen hidrøre fra skolelærerens ukyndighed om metodens rigtige anvendelse, strax at sænde ham til yderligere underviisning, enten til normalskolen, eller det nærmeste skolelærer seminarium, eller og til en anden skole, hvor han kan lære metoden til-gavns, hvis en sådan haves. - I særdeleshed anmodes hr. k-hr. og D-hvd. om ved Deres årlige visitation i skolerne, at ville henvende Deres særdeles opmærksomhed på fremgangsmåden med den indbyrdes underviisning og såsnart visitations reiserne ere endte, strax derom, og om de muligen befindende mangler, at indgive en særlig beretning, som derefter, geleidet med hr. k-herrrens og D.hvds betænkning og forslag med førderligst (d.v.s. snarest) bedes indsendt til dette collegium.

2. Skolecommissionerne og i særdeleshed disses geistlige medlemmer bør på

det nøiagtigste overholde og påsee efterlevelsen af de befalinger, som indeholdes i §§ 23, 25 og 27 af anordningen for almueskolevæsenet på landet af 29de juli 1814 og i §§ 30, 32 og 34 af anordn. for almueskolevæsenet i kjøbstæderne af samme dato, således, at intet barn udskrives af skolen før end det i religion, skrivning, læsning og regning har opnået tilstrækkelig kundskab og færdighed, og at intet barn antages til confirmation, førend det er befundet fuldkommen modent til anordningsmæssigt at udskrives af skolen. - Også måtte ved provste-visitatserne såvidt muligt undersøges, hvorvidt nogen forsømmelse i bemeldte befalings efterlevelse noget sted måtte indsnige sig, og sådant for amtsskoledirectionen ufortøvet andrages, hvilke da derom have at gjøre indberetning til cancelliet, geleidet med deres betænkning om, hvorledes vedkommende herfor måtte være at ansee. - Hvor særdeles årsager måtte finde sted for at confirmere dem, der ikke have de befalede kundskaber, må dertil ansøges høiere dispensation. -

3. Endelig bør de i merebemeldte anordning, sammenholdt med placaten af 27de aug. 1818 angående skolegangen, givne allerhøieste befalinger nøiagtigen overholdes, samt i særdeleshed de for forsømmelser bestemte mulcter promte månedlig inddrives. Og kunne de skolecommissioner eller skolelærere, som undlade at opfylde de dem allernådigst pålagte pligter, forvente alvorligen at blive anseete for sådant deres lovstridige forhold. -

Det kongelige danske cancellie d 19de mai 1827.

Stemann / Monrad, Ørsted, Lassen, Kjerulff, Lange, Hansen. -

Dette undlade vi ikke at communicere de respective skolecommissioner til efterretning og fornøden iagttagelse.

Kjøbenhavns amts skoledirection, d 22de mai 1827.

Lowzow

Amtsdirectionens skrivelse. Af det kgl. danske cancellies circulaire af 19de f. m. vil de respective skolecommissioner under gamle Kjøbenhavns amt

erfare at ~~sa~~skillige misbrug og feilgreb have indsneget sig - og det ei all
ne ved metoden af indbyrdes underviisning, men og ved lunken ligegyldighed
i at overholde de af anordningens bud af 29de juli 1814 i circulairet ci-
terede §§, som fornemmeligen angår den egentlige underviisning i almindelig
hed. -

Af de indkomne beretninger over de årlige examiners afholdelse og udfald ,
og ved de af mig (provsten) afholdte visitatser, er det tillige kun alt for
meget stadfæstet, at skolevæsenet også her på amtet mange steder ingenlunde
er, hvad det bør være, og at mange mod anordningens bud og det hele skole-
væsens tilsigtede hensigt stridende mangler og forsømmelser have indsneget
sig såvel fra enkelte commissioners som skolelæreres side. -

De mangler og feil, som amtsdirectionens circulaire af 31te januar 1815,
approberet af canc. under 6te aug. 1816, påanker og søger at afhjælpe, ere
endnu på flere steder de samme, på nogle måske endnu større, og med det kgl
danske cancellies circulaire af 19de f. m. lade vi desårsag følge en afskri
af hiin directionens circulaire, for at dette på nye kan indskjærpes og kon
me til alles kundskab, i det vi ønske at samtlige skolelærere tilligemed de
kongelige cancellies circulaire af 19de mai d. å. og nærværende vor skri-
velse - også måe indføre hiint titnævnte circulaire^{af} 31te januar i deres
document protokol, hvilket mange steder ikke er skeet. -

Hvad vi ~~maa~~ især ved denne leilighed må gjøre opmærksom på, er:

1. at der holdes nøiagtigen (protocol) over en stadig ~~examin~~ skolegang, og
de for sammes forsømmelse bestemte mulcter; thi der findes skoler, hvor fle
re, ja mange børn ei have bivånet skolen 5 å 6 dage hele sommeren, ja ei
engang indfannt sig ved examen. -
2. at der føres et strængt tilsyn med skolelærernes flid, og til den ende
iagttages de befalede skolebesøg og de månedlige commissions-forsamlinger,
hvilket af enkelte commissioners er aléeles tilsidesat og forsømt. -
3. at der ved ethvert pastorat findes en særskilt forsømmelses og commissi-
ons protocol. -

4. at underviisningen i sang og den hermed forbundne kirkegang fra børnenes ei ustraffet forsømmes. -

5. at halvårige indberetninger efter afholdt examen affattes således, som anordningen byder og amtsdirectionens circulaire af 31te januarii 1815, 10de stykke indskjærper, og må vi endnu herved have samtlige skolelærere pålagt, at de i examenslisterne, således som bruges hos flere blandt dem, indrette 2de (tvende), den eene udvisende de skolepligtige dages tal, den anden hvor mange af disse, der ere forsømte af hvert enkelt barn: thi uden sådan fuldstændig indberetning står det ingenlunde i directionens magt at afgive der beretning, som anordningen pag. 47,3 og cancelliets circulaire af 15de decbr 1813,3 påbyder og fordrer. -

Kjøbenhavns amts skoledirection d. 14 juni 1827.

Lowzow Schach

Nærværende skrivelse tillige med en kopie af skoledirectionens circulaire af 31te januarii 1815 og det kgl. danske cancellies circulaire af 19de mai: d. å. bedes tilhobe indført, om ~~saxt~~ ei circulairet af 31te maii 1815 alt findes i den skolelærers document protocol, som boer præsten nærmest, og at denne igjen udlønt til pastoratets øvrige skolelærere; ligesom directionen forventer, at d'hr. sognepræster ville gjøre skolecommissionernes øvrige medlemmer bekjendt med disse circulariers indhold. -

Schach

Gjenpart af et circulaire som amtsprovst Mønster har ladet udgåe til præsterne i Soroe amt og som i følge det kgl. danske cancellies skrivelse til amtsskoledirectionen for Kjbhs amt skal circulaire til alle skolecommissioner og skolelærere til eftersyn og efterretning. -

Gjenpart: Ved at ordne de beretninger om skolevæsenet på amtet, der ifølge skoleanordningerne skulle indgives til det kongelige danske cancellie, og da tillige at gjennemgaa de bemærkninger, jeg ^{ved} seneste visitats antegnede

på ethvert sted, har jeg troet at burde, for såvidt angår den indbyrdes undervisning, henlede mine ærede og kjære brødres opmærksomhed på nogle puncter, der ved næriere overveielse ville befindes at være af den natur, at det for underviisningens muligst heldige fremme vil være høist gavnligt, at der på samme tages hensyn. Og når jeg da vælger at lade bemærkninger, hvilke jeg i denne anledning tillader mig at fremsende, udgaae, som almindelig meddelelse, så er det ikke, fordi jeg jo fuldelig erkjender, hvad også af mine til sin tid, på vedkommende steder, tegnede bedømmelser vil skjønnes, at der nemlig ere skoler, i hvilke den indbyrdes underviisning befandtes således at intet derved var (at) erindre, men fordi det syntes mig rigtigst og broderligst, da jeg erkjender den oprigtige velvillie, hvor med sagen overalt behandles, kun at fremsætte, som almindelige råd, hvad der på fleerheden af steder, om end i mindre el. større grad, kan være nødvendigt at agte på, for at bruge den omhandlede underviisningsmåde i så fast og til dens væsen svarende gang, at den overalt og stadigen kan stifte den nytte, som aldrig vil savnes af den, når den anvendes rettelig. Og jeg er da overbevist om hverken min hensigt af sagen vil misforståes, ei heller noget givet vink, der befindes anvendeligt på det ene eller det andet sted bliver ubenyttet. - Vi vide det alle, som have, og have havt, med den omhandlede læremåde at gjøre, at det formelle ingenlunde er nogen ligegyldig sag ved den. Det er den uøvertes betingelse for læremådens hensigts - rigtige og heldige udøvelse, og som sådan, nøie beregnet. Derfor angaa mine første bemærkninger også:

A. Den methodiske orden,

ved hvilke(n) det er vigtigst at påsee:

a) at opstilling og henvisning til det bestemte arbejde stedse skeer med orden, nøiagtighed og raskhed. -

Man maa derfor aldrig lade børnene komme fra forskjellige sider, og gaa mod hverandre. Derved forårsages uundgåelig nogen uorden, stansning og forvir-

ring. Brydes den foreskrevne orden eengang, så vil det skee oftere, og ufor-
 mærket sløves sandsen både hos lærerne og børnene for den foreskrevne gang,
 og ofte bliver følgen deraf ei stående blot ved dette eene. På flere steder
 kunne vel rummet nok synes at tilråde den korteste gang, men det vil dog
 stedse være tjenligere, at overholde den bestemte orden, hvortil børnene
 også meget let vænnes.

b) at alle signaler gives bestandig rask. Den livlighed, hvormed det hele
 bør gaa, udkræver dette. Lærerens egen stemning og børnenes egen opmærksom-
 hed vedligeholdes ikke i vedbørlig grad, når signalerne ikke til enhver tid
 gives med fornøden kraft. Det er tilstrækkeligt herom at rådspørge erfarin-
 gen. c) at lærerne ikke ligesom ere bange for at bruge piben. Signalerne
 gives ved denne. De gives kortest, lettest, sikrest, med mindst besvær-
 lighed for læreren, og med mindst forvirring i arbejdets gang ved den. Også
 her væl erfaringen bortryddet al fordom mod dens brug. Aå overflødig tale,
 aå utidig skænden, aå forstyrrende hyssen undgaaes sikrest ved den brug af
 dette middel, som de approberede bestemmelser tilråde. - d) at der stedse
 bruges den mueligste livlighed i den heele underviisnings gang. - Den sta-
 dige vedligeholdte livlighed er det sikkræste, og gjerne kan det siges - de
~~er~~ ene sikkræ vørn om den uafbrudte opmærksomhed, der må ønskes og kræ-
 ves. Såsnart den taber sig, sløves også opmærksomheden, og arbeidet gaaer
 ikke som det bør gaa, læreren trættes med at bringe opmærksomheden tilbage,
 og meget af tiden tabes. Er derimod alt liv og opmærksomhed, så vorder læ-
 reren oprømt, og fremgangen skrider raskt og glædeligt videre og videre. -
 Betræffende arbeidet selv måtte de næste bemærkninger angaa. -

B. Læseskolen

ved hvilken det bør overholdes

a) at der stadigen og gjennem alle afdelinger læses høit og reent.

Det vil ofte erfares, at man lader børnene læse alt for høit, og da vorder
 læsningen skrigende og ildeklingende, organerne og læsetonen forvænnes, de

46

ene afdeling vil overskrige den anden, og læreren kan ikke med rolig opmærksomhed høre, hvorledes der læses i hver enkelt afdeling. Det vil ligeledes ofte erfares, at man lader børnene læse alt for sagte. Følgen heraf er, at livlighed og opmærksomhed da ikke letteligen lade sig vedligeholde, at læsningen efterhånden mere og mere nærmer sig den hviskende form, og at lærerne følgelig ikke kan i den ene ende af værelset nøiagtigt og klart nok høre, hvad steder der læses i den anden ende deraf. Det vil også såre ofte erfares, at der ikke læses så rent, som der bør læses. Almuebarnet vil helst udtale hvert bogstav, hver stavelse og hvert ord således i skolen, som det er vant til det ved hjemmet og i de daglige omgivelser, snart forlænge og snart forkorte vokalerne, hvor det ikke bør skee, snart give dem en udtale, som de aldeles ikke have, f. ex. ou for o, det vil så gjerne beholde det slæbende i udtalen, som det er vant til fra hjemmet. Følgerne heraf for reen og ordentlig bog-læsning kjende vi alle. Det er derfor vigtigt at holde over, at der læses passende høit, vedbørligt reent og med rigtigt tonefald. Også vil det både lette læsningen og gjøre den sikkrere, når der stadigen agtes på, at diftongerne altid foresiges, skrives og læses som en sammensmeltet vocal, og ikke som enkelte vokaler, der lægges sammen. Tabellerne og bestemmelserne give anvisning hertil, men det vil ikke undgåe opmærksomheden, at mange lærere, der altid lade børnene stave og læse det dobbelte a som a,a, og ae som æ, ikke gjøre det samme med æ e og i, e og u, o og i o. s. v. og derfor bør reglen overholdes, både til lettelse ved begyndelsen af læsning, og for sikkerhed i den fortsatte boglæsning, og i udenadsstøvning og retskrivning.

b) at hverken lærling eller bihjælper, under nogensomhelst omstændighed, see bort fra tabellen, medmindre læreren giver signal, eller i muligt tilfælde taler til dem. Der hvor enhver har sit særlige arbejde, må enhver agte på det, uden at bekymre sig om de andre. Om nogen kommer eller går o. s. v., må ikke afbryde opmærksomheden. -

c) at bihjælperne ikke fare for hurtigt frem med stokken, men følge og antyde det, der skal læses. - - Iagttager bihjælperen ikke dette, så forvirrer han barnet istedet for at vejlede det. Barnet skal desuden ikke blot have tid til at følge bihjælperen; men det skal have tid til at see det bogstav, den stavelse eller det ord, det skal læse, således at det endog får en beskuelig forestilling om det. Det skal, når det kommer til sammenhængende læsning, vænnes, ikke til flygtig og jagende, men til ordentlig stadig læsning, og bihjælperen skal have tid til at agte mere på, om der begås nogensomhelst fejl. Altså må ingen jagen fra hans side finde sted, men med fast opmærksomhed må han vise og fordre læst, hvad og hvorledes der skal læses.

d) at bihjælperne ingensinde støtte eller læne sig på lærlingene, men give dem tegn til at læse frit og således som i bestemmelserne anordnet. - Når der ikke stadig agtes herpå, så skeer det let, at den ene lærling må læse bestandigen, og den anden står ubeskjæftiget. Opmærksomheden sløves da, og det ene barn vorder således forsømt, medens det andet gjør fremgang. Bihjælperen selv er ikke i den livlige activitet, som kræves for at fremme arbeidet, og derfor bør læreren advares om at have tilsyn dermed. - Disse under b, c, d fremsatte bemærkninger kunne også være fremført under rubrik A; men da de almindeligst ville finde anvendelse under læseskolen, så hidsættes de her. -

C. Skriveskolen.

a) at der stedse bør skrives stort og reent og bestemt efter tabellerne. Der ere flere skolelærere, som formene, at børnene ikke behøve at skrive de enkelte bogstaver så store, som tabellerne have dem. Men denne formen er høist urigtig. Bogstavernes størrelse er nøie beregnet. Der gives barne leilighed til at udføre enhver deel af skrivtrækkene i bogstavet på den rette måde. Forholdene i trækkene falde lettere i øiet og således øves hånd og øie tillige. Begyndes der med mindre skrivtræk opnåes reenheden

ikke så hurtigt og sikkert, og selv i den tilsyneladende bedre sammenskrift vil man savne den reenhed og faste forholdsmæssighed i det enkelte, som opnåes, når begyndelse og fremgang nøje rettes efter denne methodes forskrifter. -

b) at der ikke skrives meer end eet bogstav ad gangen. - Det skjønnes let, når barnet skriver tvende bogstaver f. ex. f og i - e, d, s på samme tid, så kan det ikke henvende den deelte opmærksomhed på det enkelte, som det skulde, og det vil stedse befindes langt tjenligere at lade det øve sig indtil opnået færdighed på det enkelte bogstav, end at lade det befatte sig med forskellige træk tillige, hvortil kommer, at rummet på tavlen ikke tillader at give flere bogstaver den vedbørlige udførelse, og derfor (bør) reglen følges uden undtagelse: kun at lade barnet skrive eet bogstav, indtil det skriver dette med vedbørlig nøiagtighed og fasthed.

c) at der aldrig må iles med skrivningen, men arbeidet stedse skride nøiagtigt frem efter tabellerne. - Der vindes aldrig ved at eftergive barnet noget i denne henseende, timerne ere nøje beregnede, overgangen fra den større til den mindre skrift har aleene vanskelighed. Denne måe overvindes med gradvise øvelser, og øiet lige såvel som hånden herved vænnes til forskelligheden. Størst skade gjør det derfor også af denne årsag, når der for tidligt gæes over til at skrive (i) bog; thi der kunne rettelserne aldrig opveie den umiskjendelige nytte af at lade barnet slette ud på tavlen, og skrive om igjen indtil skrivten er, som den bør være. Det bør derfor aldrig tillades læreren at ile for at nåe bogskrivningen, men kun skrive skridt at nærme sig med fasthed og sikkerhed til den.

D. Regneskolen,

hvorved erfaringen kan synes at frembyde de fleste bemærkninger, af hvilke imidlertid følgende ville befindes at være de vigtigste:

a) at talciffrene vistnok heelt igjennem bør i det enkelte og i den sammenhængende talskrivning skrives med samme orden og nøiagtighed som bogstaver

stavelser, ord og sætninger, thi ligesåvist skal det også læres at skrive ordentlige tal, som det læres at skrive ordentlige bogstaver, men den blotte talskrivning er ikke den eneste hensigt af øvelsen, den skal også forbedre til selve regningen, og dette må ingenlunde glemmes.

Af denne årsag må det nøie påsees og overholdes, at bihjælperen klart og bestemt læser for og dicterer, hvad der skal skrives, at det dicterede skrives i den rette orden, og at ethvert barn veed, hvad det har skrevet. Det kan ikke noksom indskjærpes, hvad bestemmelserne have herom, at det nemlig er langt tjenligere at blive længere ved tabelafskrivningen, end at ile fra den, inden samtlige (tabeller) taller ere tilbørligen gjenbearbejdede, men det kan på den anden side ei heller noksom indskjærpes, at læreren påseer, at denne øvelse ikke bliver blot en skriveøvelse, men tillige hvad den hovedsag(e)lig skal være: en regneøvelse og at det derfor overholdes, at alt skrives i vedbørlig orden og at det skrevne efterhånden ~~læres~~ læres. -

b) at den tilsyneladende langsomme fremgang, som den orden af øvelserne giver, ingenlunde må ansees som tidsspildende og bestemmelsernes forskrifter derfor enten fraviges eller omgås. - Der ere flere, som ansee det trættende for lærer og børn at opholde sig så længe ved den blotte tabelafskrivning, og som påståe, at derved spildes tid. Dette forholder sig imidlertid ikke så; barnet skal på samme tid lære både at skrive tal ordentligt og smukt og gjøre bekjendtskab med talstørrelser, deres betydning og indvortes forhold, og heri kunne, når grunden skal lægges ordentlig, ikke gjøres store spring med mængden af børnene; derfor ere skridtene afmålte mindre. Men hovedsagen er at påse, at arbeidet ikke vorder eensidigt, så at der kun sees på skjønsskrivningen af tallene, men at det opfylder sin dobbelte bestemmelse, tillige at lede barnet til bekjendtskab med de første regneøvelser, hvilket kunde nåes, når barnet, idet det er færdigt med at skrive en tabel, tillige har lært den. Men da må læreren også have mere opmærksomhed henvendt på arbeidet, og inden han bestemmer overgang fra afdeling til

afdeling, have overhørt børnene så nøjagtigt, at overgangen kan erkjendes forberedt. Overholdes dette, så vil såre meget være vundet.

c) at der på grund af de foregående under a) og b) fremsatte, på det samme i det væsentlige gående bemærkninger, ingensinde må gåes over til examination i klassen, forinden arbeidet i denne kan være et virkeligt repetitionsarbejde. - Erfaringen stadfæster uden tvivl, at det antages temmelig , at da det er det samme som søges lært ved tabelskrivning og ved examination efter tabellerne, så måtte tiden kunne forkortes, som er bestemt til anvendelse på hver af disse dele; men denne formening er ugrundet og i følgerne ingenlunde fordelagtig; thi deels måtte det erindres, at i tabelklasserne må og skal talskrivningen og fuldendelsen deraf også komme i betragtning, hvilket stedse må kræve nogen tid, deels er det såre rimeligt, at når der gåes over til examinationsklasser, inden overgangen er vedbørligt forberedt, så går det dermed, som med så mangt et arbejde i den sædvanlige undervisning, det læres i dag og glemmes i morgen. Er derimod arbeidet fuldført vedbørlig i tabelklasserne, så er arbeidet i examinationsklasserne en ordentlig repetition, og da vil det som enhver sådan give fasthed og grundlag for de følgende skridt. Men man må da af samme grund ei heller undslå sig for at gjøre repetitionsarbeidet så sikkert som det bør være; man anvende vedbørlig tid derpå. Nyttens viser sig i det følgende. Og man glemme ikke, at det er nederste klasse, man har med at gjøre, og hvor der vil , efter den almindelige læremåde, ei sædvanligen kømmes videre med mængden ved overgangen til øverste klasse, end til nogle først simple øvelser af addition og subtraction, uden al fasthed og sikkerhed, men (?) derimod ofte ved denne læremåde, ei blot vindes en langt videre fremgang, nå (?) en således grundet forberedelse, at der afhånden (efterhånden) kan gåes raskt og sikkert frem. -

En vanskelighed vil der måske møde ved denne fremgangsmåde i tabel- og examinationsklasserne, denne navnlig: at da de samme tabeller bruges i

begge, så vil der ofte savnes de nødvendige tabeller i den ene el. den anden. Denne vanskelighed vil imidlertid være mindre i de skoler, hvor børneantallet ikke er stort, thi når man da gjør, hvad aldrig skader, går nogle skridt tilbage, og således repeteres det ene sted, medens der skrives frem i det andet, så vil sikkert uleilighen (?) gavne sig. Hvor derimod antallet er større, jeg antager 30 el. derover, der vil det uden tvivl være nødvendigt at anskaffe et særligt sæt af de 73 tabeller til brug for eksaminationsklasserne, og dertil ville vel, formener jeg, findes udveie, uden bebyrdelse for skolekasserne her i amtet. -

Det er lige vigtigt for læreren med klarhed at kunne overskue sit arbejde, gjøre sig rede for, hvorledes han har nyttet ethvert barns duelighed på de forskellige trin, og hvad han bør tage hensyn på i det følgende; og for kommissionen, heri at kunne føre tilsynet med undervisningens gang, og være i stand til at gennemskue nøiagtighede(n) af journalførelsen; jeg må derfor endnu yttre:

E. betræffende conceptbogen

at det er aldeles nødvendigt, at denne, som jo føres allevegne, vorder ført med muligst nøiagtighed, således at der hvert halvår føres en sammenhængende conceptbog, som viser arbejdets ordning og fordeling i hver skole, halvåret igjennem. Denne conceptbog bør dernæst stadig opbevares, således at i nødende tilfælde det fornødne lys deri kan søges om det ene og det andet der måtte være at ordne eller næiere at undersøge. Conceptbogen bør altid ^{anskaffes} uden udgift for skolelæreren. Den vil findes svarende til sin hensigt, og et herligt hjælpemiddel for læreren, som han uafbrudt vil erkjende nytten af for sit arbejde. - Slutteligen må ^{jeg} endnu tilføie få ord med hensyn til

Tabellernes conservation.

Erfaringen vil have lært hvor let tabeller beskadiges, endog uden forsætlighed eller skjødesløshed. Skolestuernes fugtighed, uddunstningerne af børnenes klæder o. s. v. måtte have nogen indflydelse herpå. Det er derfor

da tabellerne, når de skulle ideligen anskaffes, ere dyrere, end at enten tabelkasse eller skolekasserne kunne bestride omkostningen, såre vigtigt at den størst mulige forsigtighed anvendes for at conservere dem. På nogle steder har man brugt at indrette hylder under loftet for der at henlægge dem, når de ikke bruges; men dette er mindre tilrådeligt, da dunsterne stige opad og da kaste sig på loftet, og hvad der er det nærmest. Hvorledes conservationen bedst kan fremmes på ethvert sted, beror på flere tildeels locale omstændigheder (nes medfør på bedst mulige måde sørge for denne sag). Kun tillader jeg mig at tilråde, at bihjælperstokkene altid holdes forsynede med vel aføreiede og glatte og runde dupper for enderne for ikke at beskadige tabellerne med træspidserne, og at lærerne gjøres opmærksomme på at tilhold børnene ikke at pege med fingrene og ikke at håndtere tabellerne mere end høist nødvendigt, da herved både smuds og mangefold beskadigelse forvoldes, som også at enhver tabel strax besørges istandsat, når den er beskadiget på opklistringen, forinden skaden vorder uistandsættelig. -

Ved nu at overgive disse bemærkninger til mine ærede brøders overveelse, føler jeg at de approberede bestemmelser indeholde alt fornødent og således egentligen gjøre dem overflødige, og at de ikke ere betydeligere, end at enhver selv kunne give dem; men jeg formener derfor, at selv der, hvor den re deligste villie, forenet med den fornødne sagkundskab, leder arbeidet, kan dog let den ene eller den anden fejl træde frem, uden at man strax bliver den vaer eller gær den imøde; og fremdeles, at om endogså dette ikke er tilfældet, om endog alt er rettet, hvor noget var at rette, så vilde de givne vink dog vorde velvilligen modtagne, som de i redelig hensigt ere givne. At de måtte vorde skolelærerne meddeelte, tillader jeg mig herved at ubede

Et af directeur Nactegall foreslået schema, hvorefter en forandring skal prøves i 4 uger ved de gymnastiske øvelser i alle skoler, i henseende til anvendelsen af den indbyrdes underviisningsmethode på disse; det sær-

skilte opråb af hver enkelt barn, i hvilket sted blot bihjælperne skulle opråbes, samt forandring i at føre dagbogen over disse øvelser - - - af 15 juni 1833.

(Skemaets hoved skulle have følgende kolonner:)

Datum, bihjælper, forberedelsesskæen, løbeskolen, springeskolen, klavreskolen, skolen for de militære øvelser, skolen for de blandede øvelser, anm. - Forklaring over dette schemas indretning. - I den første rubrik indføres datum, i den anden kun det brugte bihjælpermærke (. eller -), ikke alle bihjælperne, da de brugte bihjælpere ere indførte i conceptbogen. I de følgende de ~~de~~ 6 rubrikker indføres daglig den opfløtning, som har fundet sted i enhver(af)disse 6 skoler, således, at drengens nummer føres først, dernæst nummeret på den øvelse han er blevet opfløttet til, hvilket alt føres i tætstående linier. For at det lettere kan sees, hvilket nummer, der refereres sig til ~~skolebørnen~~ drengen og hvilket til øvelsen, sættes altid en streg under det første. Ligeledes en streg tvært over alle rubrikkerne, når alt er indført, og under denne streg fortsættes næste dag o. s. v. - Anmærkningsrubrikken føres uforandret som hidtil. -

Cancellies skrivelse til skoledirectionen af 12 octobr: 1833.

Da det ansees særdeles ønskeligt, at kirkesangen, der kunde bidrage såmeget til andagtsfuld opløftelse, måtte være harmonisk, hvilket tildeels synes at burde kunde opnåes, når skolebørnene, uden strax at begynde på kunstig el. fleerstemmig sang, lidt efter lidt overlades til at synge simple, især psalmemelodier rigtigt - så skulde cancelliet herved have Dem anmodet om, ved nøiagtig iagttagelse af de i skoleanordningen af 29 juli 1814 for kjøbstæderne og for landet §§ 26 og 30, samt 19 - 23 allernådigst givne bestemmelser om de ældre skolebørns kirkegang, og disses deeltagelse i sangen i choret, samt om den vejledning, der i almindelighed bør gives skolebørnene til ordentlig sang, behageligen at ville opmuntre skolelærerne, så og sko-

lecommissionen i almindelighed og præsterne i særdeleshed til på den simp-
leste og mest hensigtsmæssige måde at virke for en bedre sang-underviisning
i skolerne, især ved børnenes øvelse i psalmemelodiernes og andre sanges
ordentlige foredrag. -

- - - - -

Da de herrer skolelærere ikke bør længere være uvidende om amtsskoledirec-
tionens resolution i anledning af den af Dem i forrige år indgivne besvæ-
ring over Gladsaxe og Herlöv sogneforstanderskab, undlader jeg ikke at fre-
sende forlagte gjenpart af bemeldte resolution, og jeg anser det for så me-
get mere nødvendigt at meddele Dem samme, som det er uafgjort, hvorvidt sog-
neforstanderskabet kan tilpligtes at communicere Dem den deel af bemeldte
resolution, som angår den af samme i mødet den 1ste julii f. å. brugte frem-
gangsmåde, da det kunde synes, at den givne tilretteviisning nærmest vedkom
sogneforstanderskabet, og skoledirectionen i slutningen af afnævnte resolu-
tion kun har pålagt forstanderskabet at communicere skolelærerne den deel
af skrivelsen som angår Dem. - Jeg tvivler iøvrigt ikke på, at de herrer
skolelærere ville føle sig tilfredsstillende og fyldestgjorte ved den ommeld-
te resolution, og jeg holder mig overbevist om, at den vil også anspore
Dem alle til ufortrødent at virke i Deres vigtige, men besværlige kald.

Søllerød, den 25 marts 1843.

ærb.

Boisen

Deherrer skolelærer Nielsen, Gjørl, Meyn (?) og Farre.

Samtlige skolelærer i Gladsaxe og Herlöv sogne har i skrivelse af 2den au-
gust d. å. - hvorover sogneforstanderskabet har afgivet erklæring under 10.
f. m. - besværet sig over nogle for dem fornærmelige graverende beskyldnin-
ger som forstanderskabets formand gårdeier Eihardi har fremført i et af har
i bladet "Kjøbenhavnsposten" indrykket inserat som bagevændtshøfresamtligge-
måde, forstanderskabet har brugt i et den 1 julii d. å. afholdt møde, hvor
sognepræsten ikke var nærværende - ved til samme at have indkaløt samtlige

skolelærere og uden at navngive skyldige, at have tildeelt dem advarsler og formaninger, der tydede hen til at nogle af dem skulle vise en forsømmelig embedsførelse og tilsidesætte den skyldige ærbødighed mod sogneforstanderen, samt, da tvende af skolelærerne forlangte, at de skyldige skulle angives, at have viist dem døren.

Hvad nu de nævnte beskyldninger angår, da finder amtsskoleledningen ingen anledning til for tiden at indlade sig herpå, da inseratet er, som sogneforstanderskabets erklæring viser, forfattet af formanden uden specielt givet samtykke eller fuldmagt dertil fra sogneforstanderskabet. Directioner må derimod aldeles misbillige den ommeldte fremgangsmåde i mødet d. 1ste juli d. å. - hvis sandfærdige fremstilling af skolelærerne sogneforstanderskabet har vedgået i dets erklæring - da den strider mod skoleanordningen af 29 juli 1814 i særdeleshed, som mod billighedens fordringer i almindelighed. Den nævnte anordning bemyndiger vel i bilag B § 2 skolecomissionerne til at advare skolelærerne, når de feile, men det ligger i sagens natur, at lovgiverne dermed har meent, at kun de skyldige skulde advares og at de må navngives, ligesom og den bestemmelse, der indeholdes i den næstfølgende § om, at sognepræsten, når skolelæreren har feilet i et el. andet, med godmodighed bør advare ham om at rette feilen, før han gjør anmeldelse derom for skolecomissionen, tydelig viser, at det har været lovgivernes mening, at skolecomissionens øvrige medlemmer skulle gaa frem på samme måde, forinden den skyldige tildeles advarsel i comissionens forsamling. Billighed taler også for, at enhver som dædles eller beskyldes må gives leilighed til at forsvare sig, og det røber kun liden humanitet, at sogneforstanderskabet p
de tvende skolelæreres forlangende ikke have villet navngive de skyldige,
men derimod viist dem døren. - Er det sogneforstanderskabets oprigtige forset at fremme og forbedre skoleundervisningen i sognene, som i erklæringen anføres, da kan en fremgangsmåde, som den ovenfor meldte, ikke føre til målet, som kan ventes nået, når forstanderne ikke blot fordre agtelse af sko

lelærerne, men også vise agtelse mod de værdige lærere, hvoraf sognene have flere, og på en human og sindig måde anspore de forsømmelige til at opfylde deres pligter. - Hvilket herved tjenstligt meddeles sogneforstanderskabet til fornøden efterretning med bemærkning, at comunicere skolelærerne den deel af skrivelsen som angår Dem.

Directionen for skolevæsenet i gamle Kjøbenhavns amt, den 30 novbr. 1842.

Knudt Boisen

Til sogneforstanderskabet i Gladsaxe og Herløv sogne.

Gjenpartens rigtighed attesteres.

Boisen

Under 22 marts 1843 er følgende placat udstædt, og som indeholder forandrede bestemmelser angående skolelærerhjelpekassernes indtægter og udgifter.

Copi. - Vi Christian den Ottende o. s. v. gjøre herved vitterlig: Da det er befundet, at de ifølge anordningerne om skolevæsenet af 29 juli 1814 oprettede skolelærerhjelpecasser ikke ved de dem anviste indtægter ere istand til på en tilfredsstillende måde at opfylde deres for almueskolevæsenet vigtige øiemed, så have vi været betænkte på at forbedre deres tilstand og i dette øiemed ladet vore troe danske provinsialstænder forelægge et lovudkast. Efter derom at have modtaget disses allerunderdanigste betænkninger, såvel deres forslag til yderligere forøgelse af bemeldte kassers indtægter, byde og befale vi herved som følger:

§ 1. Det ved § 63 af anordningen af 29 juli 1814 landsbyskolelærerne pålagte årlige bidrag til skolelærerhjelpekassen bliver fra dette års begyndelse ikke at udrede efter de hidtil foreskrevne regler, ligesom og i særdeleshed det i bemeldte anordning fastsatte maximum bortfalder. Derimod at enhver skolelærer, som efter den nævnte §, sammenholdt med fundatsen af 1ste augusti 1817 § 3 er pligtig at bidrage til hjelpekassen, have at udrede årlig til samme 1/9 skjeppe byg af tøndebyg, som i henhold til hin anordnings

55 § litra a er tillagt ham i lønning, derunder indbefattet den forbedring, som ifølge placat af 22 maj 1837 (1839) § 3 måtte være bevilget i hans løn. Den ovennævnte afgift bliver at udrede i penge efter hvert foregående års kapitelstaxt.

§ 2. Ved lønningens beregning bliver 1 tønne ~~ny~~ rug at anse lige med $1\frac{1}{2}$ tønne byg, og af pengeindtagten bør 15 mark sølv ansees lige med 1 tønne byg såfremt pengebeløbet ikke i de ifølge anordningens 3die § approberede skoleplaner er ansat til et bestemt quantum byg, ved hvilket det da vil have sit forblivende.

§ 3. Skolelærerhjelpekassens bestemmelse indskrænkes herefter til: a) at forskaffe gamle afgåede skolelærere såvel som og skolelæreres enker forholdt pension i forhold til deres trang og værdighed, samt om muligt huusly og brændsel; b) at lønne medhjælpere ved de skoler, som måtte behøve same; c) at understøtte værdige skolelærere som formedelst (et) eller andet sådan tilstødt uheld uden egen skyld ere gerådet i en øieblikkelig trang, hvilket de ikke på anden måde formåe at afhjælpe, derved at der, forsåvidt hjelpekassen i provstiet dertil har evne forundes dem en gave en enkelt gang på 10 indtil 30 rbdlr.; og d) at udrede pensioner som ved placat 22 maj 1839 § 4 sidste passus ere disse kasser pålagte. - Iøvrigt bliver der ved at bestemme en enkes adgang til understøttelse ikke at tage hensyn til det beløb, som hendes afdøde mand måtte have forsikret hende fra enkekasser ell. andre forsørgelsesanstalter.

§ 4. De ifølge allerhøieste reskript (af) 22 decbr. 1826 oprettede tabelkasser ophæves, og de beholdninger, som deri findes, henlægges for hvert provsties vedkommende til hjelpekassen som en forøgelse af dennes fond.

§ 5. Foruden den ved forordningen for almueskolevasenet på landet af 29. juli 1814 § 63 påbudne afgift af 1 rbdl. sølv af sogn(et)s skolekasse skal fra dette års begyndelse, i lighed med hvad der forhen har været svaret til tabelkasserne, udredes 2 rbdl. sølv årlig for hver fast landsbyskole til

hjelpekassen. Hvor de specielle skolekasser ere hævede el. ikke formåe at svare denne afgift, bliver den at udrede af kommunens almindelige skolekass

Ligeledes bliver der, foruden afgift af 5 rbdl. sølv, som ifølge anordningen om almueskolevæsenet i kjøbstæderne af 29 juli 1814 § 54 svares for hvert sogn af kjøbstadens skolekasse, endvidere fra dette års begyndelse til hjelpekassen at udrede 2 rbdl. sølv for hver skole, være sig borgerskole el friskole, til hvis vedligeholdelse de fornødne midler i overensstemmelse med bemeldte anordning skulle tilveiebringes ved ligning på kjøbstadens indvånere.

§ 6. Fra denne tid bliver der af hver sognepræst, som ifølge allerhøieste resolution af 17 juli 18 22 er fritagen for at deeltage i, hvad pålignes til skolevæsenet, at udrede et bidrag til hjelpekassen liig $\frac{1}{4}$ af pastoratet i foregående 3 foreskrevne ny bidrag for de under hans embedsvirksomhed hørende faste skoler.

§ 7. Såsnart et hjelpekasseregnskab er aflagt, bliver det, forinden det i henhold til anordningen af augusti 1841 § 32 no. 3 indsendes til amtsrådet i 14 dage at henlægge for provsten til underretning for distriktets skolelærere.

Hvorefter alle vedkomende sig allerunderdanigst have at rette.

Christian R.

Circulaire. - Hs. Majestæt har ved resolution af 29 f. m. allernådigst bestemt, at det, hvor der ere flere skolelærere i et sogn, skal være disse tilladt at forene sig om, at enhver af disse oppebærer høitidsofferet af beboerne i sit district, istædet for at dette, efter den anordningen om skolevæsenet på landet af 29 juli 1814 vedføjede instruction for skolelærere § 35 skulde deles lige imellem dem alle.

Hvilket cancelliet herved tilmelder Hs. og Deres høiærværdighed til behagelig efterretning og videre fornødne bekjendtgjørelse.

Det kongelige danske cancellie d. 15 april 1843.

Stemann, Ørsted, Lange, Bentzen, K&M Holm.

Avskrivt. Ifølge circulaire fra hs. høiærværdighed hr. Boisen vil hans høiærværdighed biskoppen visitere i

Herløv skole onsdagen den 24 juli kl. 11 om formiddagen

Hjortespring sk.	"	"	"	12
Bagsværd	"	"	"	(13) 1
Gladsaxe	"	"	"	5
Buddinge	"	"	"	7

og i kirken i Gladsaxe kl. 9 torsdagen, den 25 d. m. -

Han ønsker samtlige embedsbøger fremlagt i sin stue, listen over den confirmerede ungdom, efterretning om den i hver skole sidst afholdte examens udfald, samt fortegnelse på de psalmer, som den voxne ungdom har lært.

Ved gudstjenesten i kirken, som begyndes præcis kl. 9, ønskes iagttaget at Vasa sacra såvel fra hovedsognet som fra anexet ere hensatte på alteret.

Før prædiken synges en psalme til indgang og en hovedpsalme; efter prædikenen synges et par vers, inden hvilken den confirmerede ungdom træder frem. Derpå foretages overhøringen og efter denne synges et slutningsvers. Efter gudstjenesten samles børnene af 2den klasse fra pastoratets samtlige skoler i kirken. Børnene sætte sig ind i stolene og begyndelsen skeer med et vers af psalmebogen, hvorefter børnene af een skole træder frem på kirkegulvet. Når katechisationen med dem er forbi, gåe de ind i stolene, hvorefter børnene fra en anden skole træde frem og så fremdeles. Katechisationen ved skolelærerne slutter med et vers af psalmebogen. Forinden katechisationen med børnene begyndes fremsættes i choret et bord, hvorpå skolelærerne fremlægge liste over skolens 2den classes børn. Disse medbringe deres skrive og psalmebøger. I skolen møde 1ste classes børn, og samsteds fremlægges en liste over denne klasse. Det bedes erindret at drengene af anden klasse findes på gymnastikpladsen for i forening med første classes drenge at aflægge prøve på gymnastisk færdighed. Skolecomissionen indbydes til at bivaare skolebørnenes prøvelse.

Ved at meddele mine herrers/skolelærere dette til iagttagelse og til indførelse i deres embedsprotocoller beder jeg dem om

1. embedsbøgerne må blive sendte til præstegården om mandagen
2. hr. skolelærer Farre affatter listen over den confirmerede ungdom efter udskrivt af ministerialbøgerne i løbet af den foran visitatsen gående uge.
3. listen over hver skoles examen bedes mig sendt i samme uge, samt fortegnelsen over læste psalmer i samme tid.
4. hr. skolelærer Gjøel overdrages tilsynet med børnene i kirken og hr. skolelærer Heyn den øvrige opvartning.
5. Da det er hensigtsmæssig at lærerne ere vel indøvede i psalmemelodierne som skulle afsynges, så kunde (de) måske allerede nu bestemmes efter nærmere aftale, for at der kan være leilighed til at indøve dem.
6. Skolelærerne bedes at have tilsyn med at hvert barn har de fornødne requisitter med.
7. Skolelærerne bedes at bekjendtgjøre det betimeligt i deres skoledistrikt på det at den voxne ungdom i overeensstemelse med anordningen kan være tilstede i kirken. - Hvad de foreslåede psalmer angår, da kunde jeg opgive disse på søndag, når vi, om Gud vil, komme sammen.

Gladsaxe den 5 juli 1844.

Til de hr. skolelærere i pastoratet.

Kalkar.

Circulaire. Indlagt sender jeg mine medarbejdere, efter aftale, adskilligt om hvilket vi tidligere have talt med hensyn til undervisningens fremme i Deres Dem betroede skoler.

1. Et exemplar af Thomboes bibelhistorie, hvori der er indstregt det, som jeg mener kunde springes over; det er deels tilføjede bemærkninger, deels urigtigheder, deels mindre vigtige ting, deels også det, som for forståelsens skyld er vanskeligt at nå. Jeg indseer imidlertid godt, hvilken ulempe en sådan indstregning, hvilken De må foretage efter medfølgende bog,

volder og håber, at vi efterhånden skulle få en anden bibelhistorie.

2. En fortegnelse på de psalmer, som kunde læses i skolerne. Meningen er naturligviis ikke, at alle disse psalmer skulle læres i eet år; men jeg ønskede gjerne, at D'hr. skolelærere vilde blive enige med hverandre om at gjøre et udvalg af de her antegnede, som de vilde bede børnene lære i det første år, for at der kunde være eenhed i denne gjenstand. (Psalmer(e) af hvilke et udvalg kan skee): no. 3, 4, 15, 21, 22, 31, 42, 58, 61, 71, 84, 107, 116, 117, 119, 134, 135, 141, 149, 156, 168, 183, 190, 196, 200, 215, 240, 260, 268, 301, 311, 331, 339, 357, 364, 380, 400, 414, 422, 444, 472, 480, 496, 514, 517, 540, 560.

3. Et scheme til den beretning om hvad der er nået i undervisningen, om hvilken vi mundtliggen have talt; måske kunde jeg modtage denne i hver skole ved det månedlige besøg.

Oversigt

over hvad der er læst i skole i 1844 - 45 i ældste klasse.

	lærebog	§-§	bibelhistorie	fra pag-pag	catechismus	psalmer	no.
novbr.							
decbr.							
1845 jan.							
febr.							
marts							

NB. Hvor der læses fædrelandshistorie el. geographi, dér gjøres naturligviis rubrik til disse gjenstande.

Endelig ønsker jeg at høre Deres mening om

a) hvorvidt det er ønskeligt at der fandt nogen omflytning sted imellem børnene og at de fik i ældste klasse characterbøger, hvori der ugentlig blev skrevet.

b) om der kan håbes, at lidt fædrelandshistorie kunde indføres i skolerne efter den liden lærebog, som eengang er foreslået, samt de første begyndel

sesgrundte af geographien.

c) om retskrivningen ikke skulde øves fra neden af, så at børnene, såfremt de ei kunne skrive ordentlig samenskrift, på tavlen vantes (vænnedes) til at skrive enkelte ord, indtil de efterhånden kunde læres at skrive i bog, hvorved jeg i bogen beder tilføjet datum for hver retskrivningsprøve, på det man kan see børnenes fremgang.

Gladsaxe den 28 octbr. 1844.

Kalkar.

Circulaire. Jeg agter i d. at visitere Gladsaxe pastorats skoler i følgende orden:

Torsdagen d. 5. juni d. å.: Buddinge skole om formiddagen kl. 8½

Gladsaxe ditto " " " 12

Herløv ditto om eftermiddagen kl. 5½

Fre dagen d. 6. juni d. å. : Hjortespring skole om formiddagen kl. 8

Bagsværd ditto om " " 11½

Børnene af skolens ældste klasse overhøres først, hvorfor børnene af yngste klasse ikke skulle møde førend 1½ time efter det ved hver skole til visitatsens begyndelse fastsatte klokkeslæt. Ved min ankomst til hver skole ønsker jeg at modtage protocollen, i hvilken de børnene ved sidste examen tildeelte characterer ere indførte, en navneliste på de nu skolesøgende børn og en af læreren udarbejdet disposition til en katechisation over en § i Balles lærebog.

Deres høiarværdighed ombedes at underrette såvel skolelærerne som distrikternes beboere herom, og vil det være mig kjært, om de sogneforstandere, som have med skolerne at gjøre i egenskab af skolepatroner og skoleforstandere ville være nærværende ved visitatsen i de respective skoler. - Vedlagte tilsigelse om befordring til mig er D. H. vel så god at tilstille so nefogden.

Sluttlig må jeg tilføie, at jeg ønsker at eftersee kirkebøgerne ved min

nærværelse i præstegården.

Søllerød 29 mai 1845.

Ærbødigst

Boisen

Højædle, høiærværdige hr. doct. theol. & phil. Kalkar, sognepræst.

Ovenstående brev sendes til circulation iblandt skolelærerne i den orden i hvilken visitatsen holdes, og anmodes D'hr. skolelærere at indføre det dem vedkommende i deres embedsbøger så at jeg kunde få circulairet tilbage til førstkomende søndag.

Gladsaxe den 30 mai 1845.

Kalkar.

kap.

Dispositionen til forestående visitats er syvende ? III § 1 p. 10³.

Copie. Det kongelige danske cancellie har under 3die dennes tilskrevet os således:

Efterat have modtaget amtets og Deres høiærværdigheds behagelige betænkning af lste f. m. betræffende et hertil indkommet andragende, hvori skolelærer Farre i Gladsaxe anholder om at kjendes berettiget til at oppebære de hans embede ved den under 12 october 1811 approberede skoleplan for Gladsaxe pastorat tillagte huusmandspenge: 1 mark af hver huusmand, hvorfor afkortes ham i hans løn 6 rbdl. - af samtlige huusmand i pastoratet i stedet for alene af skoledistrictets huusmænd, hvis antal kun skal beløbe sig til 20, skulde cancelliet tjenstligt (meddele) melde, at den omspurgte indtægt må ansees bortfalden ved anordningen af 29 julii 1814 og at altså afkortninger for samme må ophøre.

Hvilket herved tjenstligt communiceres sogneforstanderskabet til fornøden efterretning.

Directionen for skolevæsenet i Smørum og Sokkelunds herreder d. 12. jan. 1845

Tetens, const.

Boisen.

Til Gladsaxe og Herlöv sogneforstanderskab!

Ovenstående cancellie-resolution communiceres hr. skolelærer Farre med anmodning om at indføre samme i embedsbogen og derefter sende mig samme tilbage Gladsaxe d. 16. jan. 1846.

Kalkar.

Circulaire. Amtsskoledirectionen har under 11. septbr. tilskrevet forstanderskabet således:

I anledning af et til ministeriet for kirke- og underviisningsvæsenet indkommet andragende fra skolelærer Farre i Gladsaxe, hvori han forespørger, om sognets tvende andre skolelærere ere berettigede til at oppebære offer og accidentser hver af deres districter istedet for at de hidtil ere deelte lige mellem sognets 3 skolelærere, har ministeriet i skrivelse af 4de (sept) tilmeldt os, at de i henseende til oppebørselen af offer og accidentser i Gladsaxe sogn vil være at forholde efter lovgivningens samt at lærerne, når de ikke efter den ved allerhøieste resolution af 29 marts 1843 givne tilladelse kunne forenes om hver at have højtidsofferet af beboerne i sit district, må oppebære disse indtægter efter bestemmelserne i forordningen af 29 juli 1814. Hvorom bedes forstanderskabet at meddele Gladsaxe sogns skolelærere underretning med tilføiende, at det var under forudsætning af, at de kunde enes om at have højtidsofferet hver af sit district, at directionen i skrivelse til forstanderskabet af 1ste juni d. å. yttrede, at skolelærerne anses berettigede til at oppebære offeret på den nævnte måde.

Denne amtsskoledirectionens skrivelse meddeles herved d'hr. skolelærere i Gladsaxe sogn. - - Gladsaxe d. 17. septbr. 1848.

På forstanderskabets vegne.

Kalkar.

Til d'hr. skolelærere Farre, Meyn, Møller.

Indenrigsministeriet har under 10de f. m. tilskrevet mig således:

"I overensstemmelse med hr. amtmændens indstilling i behagelig skrivelse af 24 f. m. bifalder ministeriet, at der af vedkommende skovridder inden hvert års 1ste novbr. fremlægges på Kjøb.havns amtsstue en liste indeholdende oplysning om i hvilken skov og på hvilke dage i ugen det hver skolelærer tilkomende deputatbrænde for det påfølgende år skal afhentes. Hvilket herved tjenstligst meddeles Dem til behagelig efterretning og videre bekendtgjørelse for alle vedkommende med tilføiende, at det således anviste deputatbrænde må være afhentet inden den påfølgende 1ste januarii, da det i modsat fald vil blive at betragte som hjemfalden til forstkassen." Hvilken indenrigsministeriets resolution sogneforstanderskaberne anmodes om behageligen at ville bekendtgjøre for de i pastoratet ansatte skolelærere.

Kjøbenhavns amts contoír den 16 marts 1849.

Tetens.

Amtsskoledirectionen har under 21 f. m. tilmeldt forstanderskabet en resolution fra ministeriet for kirke- og underviisningsvæsenet af 2den f. m. sålydende:

"Hr. amtmænd og Deres høiærverdighed have ved behagelig skrivelse af 16 f. m. tilstillet ministeriet et andragende fra sognepræsten i Gladsaxe, doct. Kalkar, hvori han på Gladsaxe og Herløv sogneforstanderskabers vegne forespørger, om det ikke må ansees for overensstemmende med lovgivningen om almueskolevæsenet på landet, at skolelæreren har såmeget af det ham for 1 år leverede brændsel i behold, som behøves til skolestuens opvarmning indtil den tid, da der atter leveres brændsel, og om forstanderskabet ikke er berettiget til at eftersee, hvorviót et sådant quantum er i behold, samt om det derfor ikke må ansees for utilladeligt, når skolelæreren, strax efter at have modtaget brændselsdeputatet, bortsælger det hele quantum, og har hr. amtmænd og Deres høiærverdighed i denne anledning begjæret mini-

steriets resolution.

Foranlediget herved, skulde ministeriet tjenstligst melde til behagelig efterretning og videre bekjendtgjørelse, at da det brændselsdeputat, der leveres en skolelærer, er bestemt til at fyldestgjøre brændselsfornödenhederne for skolen og for skolelæreren et heelt år igjennem, kan skolelæreren selvfølgelig ikke være berettiget til at træffe nogen disposition med hensyn til brændselet, førend det ved udløbet af 1 år har viist sig, om noget er tilovers; og er det iøvrigt heraf en selvfølge, at sogneforstanderskabet må være berettiget til at påsee, at skolelæreren ikke foretager dispositier ~~over~~ over brændselet, som er uforenelig med dets bestemmelse for skolen." Hvilket jeg herved har den ære at tilmelde d'hr. skolelærere på forstanderskabets vegne.

Gladsaxe, den 5 april 1850.

Kalkar.

Hs. exell. biskoppens visitats vil ifølge circulaire fra høierverdige hr. provst Boisen af 28de d. m. holdes ~~således~~ således i disse sogne:

Onsdag den 22 juni klk 6 besøges Gladsaxe skole

Torsdag d. 23 juni klk 9 kirkevisitats i Gladsaxe

 eftermid. klk 6 Buddinge skole

Løverdags d. 25 juni kl. 9 Herløv skole

 kl. 11 Hjortespring

 kl. 1 Bagsværd.

Herfil bemærker biskppen:

Ved min ankomst i præstegården ønsker jeg at forefinde den text, hvorover der skal prædiket i kirken, samt prædikantens theme. Ligeledes bedes fremlagt samtlige ~~præstens og skolelærernes~~ præstens og skolelærernes embedsbøger, liste over den confirmerede ungdom, udsigt over den sidst afholdte examens udfald samt fortegnelse over de psalmer, som den voxne ungdom har lært. -

Ved gudstjenesten i kirken, som hvis ikke anderledes er bestemt, begynder

kl. 9 præcise, beder jeg iagttaget, at vasa sacra såvel for hovedsognet som for annexet ere fremsatte på alteret. Før prædiken synges en indgangspsalme og en hovedpsalme; efter prædiken synges et par vers, under hvilke den confirmerede ungdom træder frem. Derpå foretages overhøringen og efter den synges et slutningsvers. Efter gudstjenesten samles børnene af 2den klasse fra samtlige pastoratets skoler i kirken. Børnene sætte sig i stolene, og begyndelsen skeer med et vers af psalmebogen, hvorefter børnene af en skole træde frem på kirkegulvet. Når katechisationen med dem er forbi, gåe de ind i stolene, hvornæst børnene fra en anden skole træde frem og så fremdeles. Katechisationen med børnene slutter med et vers af psalmebogen. Forinden katechisationen med skoleungdommen begynder, fremsættes i choret et bord, hvorpå skolelærerne fremlægge liste over skolens anden classes børn, samt disses skrivebøger. Børnene medbringe deres psalmebøger. -

I skolen møder den 1ste classes børn og samstedts fremlægges liste over denne klasse. Det bedes erindret, at drengene af anden klasse findes på gymnastikpladsen for i forening med første classes drenge at aflægge prøve på gymnastisk færdighed. Skoleforstanderne indbydes til at bivåne skolens prøvelse.

Idet jeg har den ære at meddele d'hr. skolelærere dette med anmodning at indføre det her meddelte i deres embedsbog, anmoder jeg tillige om

1. at de omskrevne lister m. m. behageligst måtte tilstilles mig i betimelig tid.
2. at hr. hr. Horst vilde lade vasa sacra o. s. v. bringe til Gladsaxe præstegård onsdagen den 22 juni d. å.
3. at hr. Farre, Horst ligeledes onsdag formiddag ville tilsende mig deres protokoller og embedsbøger, hvorfor jeg bemærker, at jeg ønsker en dag i næste uge at conferere kirkebøgerne siden nytår med dem.
4. at de velvilligst ville bidrage deres til, at beboerne kome til kundskab om den forestående høitid, samt at menigheden og dens confirmerede ungdom

7/

i betimelig tid indfinde sig i kirken.

Slutteligen beder jeg om, at dette brev må circulere såvidt muligt mellem dem.

Gladsaxe, d. 30 mai 1853.

Kalkar.

Circulaire.

Ifølge hr. provst Boisens circulaire af 30 december f. å. har jeg den ære at meddele d'hr. skolelærere:

1. En skrivelse fra kirke- og undervisningsministeriet af 6 aug. f. å. sålydende:

Idet ministeriet hoslagt fremsender de fra gymnastikdirectionen modtagne bemærkninger ved den af directionen hertil indsendte beretning om gymnastil undervisningens tilstand i året 1852 i Smørum og Sokkelund herreders provsti, skulde ministeriet tjenstligt anmode directionen om behageligst at drøge omsorg for, at der bliver anvendt den anordningsmæssige tid på denne undervisning i samtlige provstiets skoler.

2. Gymnastikdirectionens bemærkninger af 14 juni 1853 sålydende:

Smørum og Sokkelund herreders provsti.

Skolen på Joenstrup er kun nævnet, men ikke videre taget med på denne beretning, da der om denne skole gjøres særskilt indberetning fra førstemanden på Joenstrup seminarium.

Med hensyn til de indførte øvelsesgrader og overhovedet i det hele står udentvivl dette provsti høiere end hvilket som helst andet, da 1ste grad er indført i 42 og 2den i 8 af de 52 skoler, så at altså den meget indskrænke de grad kun haves i 2, som ere Tranegilde og Herstedøster skoler, da det må antages, at det er denne grad, der er indført i sidstnævnte skole, fordi den ikke har noget klavreapparat.

Beretningen erklærer også samtlige lærere for at være flittige og dueelige og bevirke god fremgang i skolen.

Forøvrigt skal jeg endnu kun bemærke, at man dog ikke synes at anvende anordningsmæssig tid på denne underviisning, da det hedder om samtlige skoler at der undervises $\frac{1}{2}$ time d 1 time dagligen, når veiret tillader det, skjønd der bør undervises en heel time dagligen."

Ved ifølge ordre at meddele d'hr. skolelærere dette til behagelig efterlevelse, udbeder jeg mig denne skrivelse, når den har circuleret, tilbagesend Gladsaxe d. 3 januar 1854.

Kalkar.

(Circul. modtaget 4 jan. 1854 og afsendt samme dag. - Thybo)

Provstecirculaire

(communic. af hs. hd. hr. pastor Kalkar)

Hans højærværdighed hr. provst Boisen har tilskrevet forstanderskabet således: "Jeg agter v. g. at visitere pastoratets skoler i følgende orden:

- Fredag d. 9 juni d. å. Herløv skole om eftermiddagen kl. 5 $\frac{1}{2}$;
- Mandag d. 12. juni d. å. Hjortespring skole kl. 8 formiddag, Gladsaxe kl. 12
- Buddinge kl. 5.

Ved min ankomst til skolen ønskes drengene af ældste klasse opstillede på gymnastikpladsen for at prøves i gymnastiken.

I skolen henlægges på et bord børnenes skrivebøger, en fortegnelse over de skolesøgende børn med angivelse af deres navne, alder og hvormange dage de have forsømt i det sidst forløbne år, den sidste examensliste og samtlige skoleprotokoller.

De børn, som regne på tavle, må forinden min ankomst udregne et stykke til forevisning således, at de kunne gjøre rede for, at de selv have xxgæxx udregnet samme. I de øvrige underviisningsgjenstande skal jeg på stedet opgive, hvori børnene skulle prøves."

Idet jeg har den ære at tilmelde d'hr. skolel. dette til efterretning og iagttagelse, beder jeg, at dette brev må circulere mellem dem og derpå fra

den sidste tilbagesendes mig med påtegning om modtagelsen efter at det er indført i embedsbøgerne.

Gladsaxe d. 23 mai 1854.

På forstanderskabets vegne

Kalkar.

Til hr. skolel. Hansen, Horst, Thybo, Møller, Scholdagger. (Modtaget eftermidd. 24 mai, afl. 25 formidd. fra Thybo).

Provste - circulaire.

(Communic. af høivd. hr. doctor Kalkar).

Hans høiærværdighed hr. provst Boisen har tilskrevet forstanderskabet således: "Jeg agter v. g. at visitere pastoratets skoler i følgende orden:

Tirsdagen d. 3die juni d. å. Hjortespring skole om formiddagen kl. 8

Herløv ditto " 11 $\frac{1}{2}$ og

Gladsaxe ditto " eftermiddagen" 4 $\frac{1}{2}$.

Torsdagen den 5 juni d. å. Buddinge skole om formiddagen kl. 7 $\frac{1}{2}$

Bagsværd ditto " middagen kl. 12.

Ved min ankomst til skolen ønskes de drenge, som deeltage i gymnastiske øvelser, samlede, forsåvidt veiret tillader det, på gymnastikpladsen for at prøves førend overhøringen i skolen begynder. I selve skolestuen ønskes fremlagte på et bord skolebørnernes skrivebøger samt skolelærerens embedsbøger tillige med en navneliste over børnene, hvorpå anføres disses alder og antallet af de dage, de have forsømt skolen i sidste år. -

Førend min ankomst til skolen, må børnene have udregnet et dem af læreren opgivet stykke på tavlen under hans specielle tilsyn, hvilket forevises mi forat jeg kan prøve, om børnene selv have udregnet det.

Yngste classes børn behøve ikke at møde førend 2 timer efter visitatsens begyndelse på hvert sted. -

Det vilde være mig kjært, om sognepræsten og de ærede herrer forstandere ville overvære prøven i skolerne, forat jeg kan have leilighed til at sam-

tale med dem om eet eller andet, som angår skolens tarv. -

Skolelærerne ombedes ved sognepræstens gode foranstaltning underrettede om visitatsens afholdelse og hvad der i den henseende bliver at iagttage af de Forat jeg kan være sikker på, at denne skrivelse er kommen til forstanderskabets kundskab forinden min ankomst til skolerne udbeder jeg mig af hr. dr. Kalkar den godhed, at han vil være uleiligt med at meddele mig underretning om skrivelsens modtagelse.

Gjentofte d. 24de mai 1856.

Boisen.

Omstående skrivelse omsendes til behageligt gjennemsyn og påtegning til hr. skolelærer Schjoldager, Møller, Horst, Hansen og Woerberg, hvorefter jeg udbeder mig samme tilbagesendt. -

Gladsaxe d. 26 mai 1856.

På skolevæsenets vegne

Foreviist, Woerberg.-

Kalkar

Afskrivt. Amtsskoledirectionen har under 12 d. m. underrettet forstanderskabet om, at den efter conference med skolerådet har bestemt godtgjørelsen for de forretninger kirkebyens skolelærer har at udføre efter § 34 i skoleanordningen efter skoleplanen til 20 rdl for Gladsaxe og 15 for Herløv skolelærer. Herom har jeg den ære at underrette Dem.

Gladsaxe d. 22 august 1856.

På skolevæsenets vegne,

Kalkar.

Til skolelærer Farre i Gladsaxe

" " Horst i Herløv.

Circulaire. Da jeg antager, det vilde være godt at omtrent de samme psalmer læstes i de herværende skoler, så henstiller jeg til d'hr. lærere et antal hvoraf de kunne gjøre udvalg: Af evangelisk psalmebog: Nr. 1, 3, 301, 444, 444, 449, 410, 430, 439.

Hele tillæget til evangelisk psalmebog.

Af nyt tillæg eller den ny psalmebog til kirke- og huusandagt: Nr. 13, 14, 19, 24, 34, 37, 46, 52, 71, 74, 82, 84, 125, 141, 145, 154, 157, 166, 180, 188, 226, 228, 256, 268, 282, 285, 286, 289, 300, 302, 306, 321, 332, 346, 352, 364, 367, 386, 400, 415, 424, 427, 436, 458, 466, 471, 482, 487, 498, 541, 545, 555, 561, 562, 564, - Naturligviis er dette kun bestemt til udval til d'hr. lærere ved skolerne.

Gladsaxe den 16. septbr. 1856.

Dr. Kalkar.

Den 10de september 1856 modtaget: Melodier til den af Roeskilde præsteconvent udgivne psalmebog udsatte for 2 stemmer af A. P. Berggreen, organist ved Trinitatis kirke.

- - - - -

Hans høilærverdighed hr. provst og ridder Boisen har under 29de denne måned tilskrevet forstanderskabet således:

Jeg agter at visitere Gladsaxe pastorats skoler i følgende orden:

Torsdagen den 17de juni d. å.	Hjortespring skole om formiddagen	klk. 8
	Herløv do. do.	11½
	Gladsaxe do. eftermiddag	do 5
Fredagen den 18de juni	Bagsværd skole om formiddagen	klk. 9
	Buddinge skole " eftermiddagen	klk. 2.

Ved min ankomst til skolen ønskes drengene, om veiret tillader det, opstillede på gymnastikpladsen for at blive prøvede i gymnastikken efter den sidst autoriserede lærebog.

De børn, som kunne regne på tavle, må forinden min ankomst under lærerens tilsyn have udregnet et passende regnestykke til forevisning for mig, ligesom også skrivegøgerne og samtlige skoleprotokoller bedes fremlagte på et bord i skolestuen for at jeg kan eftersee dem. - En fortegnelse over børnenes navne, alder, den ved sidste examen dem meddelte hovedkarakter for kundskaber og hvormange dage hvert barn har forsømt skolen af skolepligtige dage, hvis antal anføres, ønsker jeg også at finde henlagt på det

nævnte bord. - Ved at meddele det ærede forstanderskab foranstående, må jeg tillige anmode det om at bekjendtgjøre visitatsen for skoledistrictets beboere og indholdet af denne skrivelse for d'hrr. skolelærere."

Idet jeg har den ære at meddele skolelærerne dette, beder jeg d'hrr. at ville indføre denne skrivelse i deres documentprotocoller.

Gladsaxe sen 31te mai 1858.

Kalkar.

Fra h. h. hr. provst Boisen har jeg idag modtaget følgende circulaire af 12te decbr. d. å.: "Ministeriet for kirke- og underviisningsvæsenet har under 19de f. m. tilskrevet skoledirectionen således: Ved gjennemsynet af de til ministeriet indkomne schematiske beretninger om skolevæsenets tilstand i kjøbstæderne og på landet, har det viist sig, at en pålidelig oversigt over skolegangens forfatning vanskeliggjøres derved, at de daglige antegnelser i skolelærernes journaler foretages forskjelligt på de forskjellige steder og ikke alle vegne med tilbørligt hensyn til skoleanordningens bestemmelser. I de fleste skoler følges imidlertid den praxis, at der for hvert barn dagligt antegnes besøg eller udeblivelse fra skolen således at denne sidste nøiere antegnes med forskjellige betegnelser: "sygdom", "med lovlig grund", "uden lovlig grund"; og da denne antegnelsesmåde må erkjendes hensigtsmæssig, så at de derved tilvelebragte oplysninger ere tilstrækkelige til fornøden control med hensyn til skolegangen, vil det være ønskeligt, at den allevegne følges. - Ministeriet må derfor herved tjenstligst anmode directionen om at ville drage omsorg for at samtlige skolelærere i det respektive embedsdistrict for fremtiden føre deres dagbøger på den ovenangivne måde og at en sammentælling af de bemeldte antegnelser lægges til grund for de årlige schematiske beretninger om skolevæsenets tilstand rubrik 15, 16 for landsbyskolerne - forlangte oplysninger. For derfor at tilvelebringe større tydelighed og fuldstændighed i disse årlige beretninger skulle ministeriet fremdeles ligeså tjenstligst anmode directionen om at foranledige

følgende nærmere bestemmelser iagttagne ved udfyldningen af de befalede skemaer for landsbyskolernes vedkommende:

1. Hvor hjælpelærer er ansat gjælder oplysningen i 4 og 5 sam.
2. I rubrikkerne 9.10.11. tilføies gennemsnitsantallet for det hele år.
3. Forsåvidt der i nederste klasse findes børn af under 7 år, tilføies disses antal i rubrik 7o.
4. I rubrik 11 optegnes intet barn under 7 års alder.
5. I rubrik 16 optegnes tillige samtlige børns forsømmelser med lovlige grunde under tilhørende betegnelser a) og b) således at tallet ved a) betegner forsømmelser formedelst sygdom og tallet ved b) forsømmelser af andre lovlige grunde.
6. Hvor aftensskoler holdes ønskes antallet opgivet af dem, som i årets løb have besøgt disse skoler.

Sluttelig er ministeriet ved fra enkelte districter at have modtaget unøjagtige og upålidelige beretninger om skolevæsenets tilstand, som have gjort en ikke ubetydelig brevvexling nødvendig til berigtigelse, foranlediget til at henvende den tjenstlige anmodning til samtlige skoledirectioner at de, når beretninger fra de locale skolebestyrelser måtte indkomme, hvor åbenbare misforståelser, feiltagelser og unøjagtigheder ere opførte, behageligen ville, hvad også fra de fleste provstier hidtil er skeet, foranstalte de fornødne berigtigelser tilveiebragte, forinden de samlede beretninger tilstilles ministeriet."

I anledning af foranstående skrivelse må jeg anmode de ærede sognepræster om behageligen at pålægge skolelærerne i deres resp. pastorater at angive de skolebesøgende børns udeblivelse fra skole ved de nævnte betegnelser: "sygdom" - "med lovlige grund" - "uden lovlige grund" - i dagjournalerne og derhos indhente fra skolelærerne de fornødne oplysninger forinden mit circulaire betræffende skolevæsenets tilstand indsendes i januar måned, at de kunne udfylde de forskjellige såvel efter de ældre som efter de ovenfor af

ministeriet givne bestemmelser, at der ikke skal være anledning til at remittere beretningen til berigtigelse. -

Ved at tilsende d'hrr. lærere her i pastoratet, ovenstående ministerresolution anmoder jeg dem om behageligst at iagttage sammes indhold, indføre det i deres embedsbøger og tilbagesende mig det her vedlagte schema nøiagtigt og fuldstændigt udfyldt inden slutningen af d. å. samt lade denne afskrift af circulairet følge med.

Gladsaxe, d. 19de decbr. 1959.

Kalkar.

Directionen for skolevæsenet i Smørum og Sokkelunds herreder har under 21de mai 1860 tilskrevet Gladsaxe og Herløv sogneforstanderskab som følger:

"Den constituerede lærer ved Gladsaxe skole, Gronenberg, har forespurgt om der kan være noget til hinder for at han lader de gymnastiske øvelser med skolebørnene lede af en forhenværende underofficer."

I anledning heraf meddeles til efterretning og bekjendtgjørelse, at directionen ikke finder at der kan være noget til hinder for det omspurgte, når forstanderskabet antager, at den pågjældende person er skikket til at lede øvelserne. -

På amtmændens og egne vegne.

Boisen.

Jeg agter, om Gud vil, at visitere efternævnte skoler i følgende orden:

Tirsdagen d. 10de juli: Brede skole om formiddagen klk. 8 $\frac{1}{2}$

Lyngby do. " eftermiddagen " 1

Torsdagen d. 12te juli: Virum skole om formiddagen klk. 8

Dagsværd do." middagen " 12

Hjortespring do. om efterm." 4 $\frac{1}{2}$

Onsdagen d. 18de juli: Buddinge skole om formiddagen klk. 8 $\frac{1}{2}$

Gladsaxe do. " eftermiddagen " 1,

hvorom jeg herved anmoder de ærede herrer sognepræster at underrette sogne

79

forstanderskabernes medlemmer, districternes beboere og skolelærerne. - Ved min ankomst til skolerne må drengene af ældste klasse, forsåvidt veiret tillader det, være samlede på gymnastikpladserne for at prøves i gymnastik, og i skolerne ønskes fremlagte børnenes skrivebøger, skolernes samtlige protocoller, en navneliste på de skolesøgende børn med bemærkning om deres alder og hvormange dage hvert barn har forsømt skolen i det sidste år, ligesom også de børn, der kunne regne på tavle må forinden min ankomst have udregnet under lærerens tilsyn et dem opgivet passende regnestykke, som bliver at forevise mig. -

Circularet bedes omsendt snarest muligt og mig remitteret fra sidste sted pr. post.

Gjentofte, d. 3de juli 1860.

Ærbødigst

Boisen.

Idet jeg har den ære at tilsende d'hr. skolelærere omstående circulaire til fornøden iagttagelse og indførelse i deres embedsbøger, anmoder jeg derom at lade samme snarest muligt gå om iblandt dem, da det meget sildigt, først i denne eftermiddag er kommet mig ihænde.

Gladsaxe, d. 7de juli 1860.

Kalkar.

Uddrag af circulaire

fra ministeriet for kirke- og undervisningsvæsenet:

Gymnastikdirectionen har henledet ministeriets opmærksomhed på adskillige mangler og hindringer for gymnastikundervisningens fremme ved landsbyskolerne, som burde søges overvundne; hvortil directionens gode bistand vil være fornøden. - Til de væsentligste af disse hindringer må henregnes:

1. Mangel på duedige lærere.
2. Mangel på alvorligt tilsyn med gymnastikundervisningen.
3. Mangel på anordningsmæssig gymnastikplads og behørig apparater.
4. Mangel på stadig og tilstrækkelig undervisning er fremdeles en væsent-

lig hindring for gymnastikkens fremgang.

I denne henseende må ministeriet ansee en skjerpnet kontrol fornøden og tjenstligst anmode directionen om at drage omsorg for

1. at det pålægges samtlige skolelærere i skolejournalen at antegne ved hver uges udgang, hvormange timer der i ugens løb er foretaget gymnastiske øvelser;

2. at vedkommende forstanderskaber tilholdes at våge over, at ingen utilbørlig afkortning i undervisningstiden finder sted.

Kjøbenhavn, d. 17de mai 1861.

D. G. Monrad/ Bruun.

Foranstående meddeles forstanderskabet til fornøden efterretning og iagttagelse. - Skulde skolelæreren på noget sted være aldeles uduelig til at lede gymnastiske øvelser og ingen duelig person dertil kan erholdes for en passende godtgjørelse af skolekassen, forventes indberetning herom meddelt, og hvor en anordningsmæssig gymnastikplads ikke haves, må en sådan søges tilveiebragt. Man forventer forøvrigt, at forstanderskabet vil påsee, at de gymnastiske øvelser nyde tilbørlig fremme og at læreren ved hver uges udgang indfører i skolejournalen i hvor mange timer i ugens løb disse øvelser foretages.

Directionen for skolevæsenet i gl. Kjøbenhavns amt, d. 1ste juni 1861.

Simoni.

Boisen.

Hr. provst Boisen har tilmeldt forstanderskabet, at han agter at visitere pastoratets skole i følgende orden:

Onsdagen d. 9de juli: Herløv skole klk. 8 fmd.

Glaðsaxe " " 11 $\frac{1}{2}$ "

Buddinge " " 5 eftermd.

Torsdagen d. 10de juli: Hjortespring skole klk. 10 $\frac{1}{2}$ fmd.

Bagsværd " " 3 eftermd. og skriver:

"Ved min ankomst til skolen, ønskes ørengene samlede på gymnastikpladsen,

om veiret tillader det, for at blive prøvede i gymnastikken. - I skolerne bedes fremlagte skrivebøger og protokøller til eftersyn og de børn som regne på tavle, må forinden min ankomst udregne et passende stykke til foreviisning for mig."

Idet jeg har den ære at tilmeløe d'hr. skolelærere dette til fornøden underretning og iagttagelse, udbeder jeg mig, at denne skrivelse snarest må circulaire mellem lærerne og at jeg derpå må få den tilbage tilligemed påtegning, at den er foreviist dem.

Gladsaxe, d. 2den juli 1862.

På forstanderskabets vegne,

Kalkar.

Circulaire fra ministeriet for kirke- og underviisningsvæsenet.

Da ministeriet må ansee det som et billigt forlangende af vedkommende kaldsberegtigede, at ansøgninger om ledige skolelærerembeder fra allerede ansatte skolelærere og andre, der beskæftige sig med børneunderviisning, skulle være forsynede med erklæringer af ansøgernes nærmeste foresatte, navnlig vedkommende sognepræst og provst, anmodes directionen herved tjenstligst og behageligen at ville bringe til almindelig kundskab for samtlige vedkommende i det dem underlagte district, at ansøgninger om ledige skolelærerembeder, for at komme i betragtning, ville være at indgive til den kaldsberegtigede autoritet gennem pågjældendes ovennævnte foresatte, der have at fremsende dem forsynede med deres erklæringer, og det ~~und~~ uden hensyn til om ansøgeren allerede er i besiddelse af et skriftligt vidnesbyrd fra sognepræsten eller provsten, som han lader følge ansøgningen i original eller gjenpart. -

Kjøbenhavn, d. 15de septbr. 1862.

L. G. Monrad.

Herved har jeg den ære at tilmeløe d'hr. skolelærere biskoppens circulaire

af 18de d. m. ifølge hvilket han agter at visitere:

Torsdagen d. 2den juni Buddinge, Bagsværd og Hjortespring skoler, der samtlige møde i Gladsaxe, Herløv skole.

Fredag d. 3die juni kirkevisitats i Gladsaxe. Efter kirken Gladsaxe skole.

"Ved min ankomst til præstegården ønsker jeg at forefinde den text, hvorover der skal prædikes i kirken og prædikantens thema. Ligeledes bedes fremlagt samtlige præstens og skolelærernes embedsbøger, liste over den confirmerede ungdom, udsigt over den sidst afholdte examens udfald i hver skole, samt fortegnelse over de psalmer, som den voxne ungdom har lært. - Ved gudstjenesten i kirken, der ønskes ansat til klk. 10, beder jeg iagttaget, at vasa sacra såvel fra hovedkirken som fra annexet ere fremsatte på alteret. Før prædiken synges en indgangspsalme og en hovedpsalme; efter prædiken et par vers, under hvilke den confirmerede ungdom træder frem; der på foretages overhøringen og efter denne synges et slutningsvers. Jeg beder iagttaget, at den confirmerede ungdom under dette slutningsvers bliver stående og ikke, hvad så let kan forstyrre opbyggelsen, efter catechisationen vender tilbage til stolene. -

Skolerne ønsker jeg, på den dertil bestemte dag, at besøge på den tid og i den orden, som præsten i overensstemmelse med forholdene i ethvert sogn ville behage nærmere at bestemme, idet jeg må ønske tiden for skolevisitatsen således ansat, at ingen skole besøges efter klk. 4. - Ved min ankomst : en skole ønsker jeg at forefinde en skriftlig opgivelse af børnetallets størrelse, skolelærerens navn og alder samt skolepatronens og skoleforstanderens navne. Skolevisitatsen indskrænkes til øverste kalsses børn. Skoleforstanderen indbydes til at overvære børnenes prøvelse."

Idet jeg tilmelder d'hr. skolelærere dette til behagelig efterretning og fornøden iagttagelse tilføjer jeg:

a) at jeg ønsker de ovenstående lister og bøger tilsendt tirsdag d. 31te mai;

b) at jeg anseer det rettest, at Hjortespring skoles børn møde torsdag

klk. 9, Buddinge klk. 10, Bagsværd klk. 11, samtlige i Gladsaxe skole, da jeg ikke veed, hvor længe biskoppen opholder sig ved hver skole, vil jeg bede at børnene må være betimelig tilstede.

c) Til Herløv skole tænker jeg, at vi kunne komme torsdag klk. 1.

d) Gladsaxe skoles visitats fastsættes til fredag klk. 1.

Omstående bedes behageligst indført i Deres embedsbøger, circulairt snares omsendt og mig tilbagesendt fra den sidste lærer. -

Gladsaxe, d. 22de mai 1864.

Venskabeligst.

Kalkar.

Circulaire: Ministeriet for kirke- og underviisningsvæsenet har pålagt skoledirectionen at påsee, at der ved angivelsen af de fremtidige beretninger om skolevæsenets tilstand iagttages:

- 1. at de i henhold til lov af 2den mai 1855 § 3 udskrevne børn medindbefattes i angivelsen af de skolepligtige børns antal (rubrik 8) og overeensstemmende med ministeriets circulair - skrivelse af 4de decbr. 1862 anføres således "hvoraf antallet udskrevne" og ikke tilføies totalangivelsen.
- 2. at angivelserne i rubrikkerne 15 - 16 uddrages med nøiagtighed af de respective skolers journaler, således at der bliver den størst mulige overeensstemmelse mellem angivelserne i begge rubrikker.

I anledning heraf må jeg tillade mig at anmode de ærede herrer lærere, som forfatte de årlige beretninger, behageligst at påsee, at det ovennævnte iagttages for at undgåe de udsættelser, som ministeriet ellers kan få grund til at gjøre. -

Gladsaxe, d, 19de decbr. 1864.

Kalkar.

Circulaire. Gladsaxe pastorats skoler agter jeg, om Gud vil, at visitere på efternævnte dage:

Mandagen d. 24de juli d. å.: Gladsaxe formiddag klk. 8
 Herløv midægg " 12
 Torsdagen d. 20de juli d.å.: Bagsværd formiddag " 8½
 Hjertespring efterm." 2.

Ved min ankomst til skolerne prøves drengene, om veiret tillader det, i gymnastik. Yngste klasses børn møde 2 timer senere end ældste klasses børn. I skolen begyndes med sang og bøn, og bedes henlagt på et passende sted børnenes skrivebøger, skolens protokoller, en liste over skolens samtlige elever, samt en beretning om hvad læreren har gennemgået med dem i det sidst forløbne halvår. De elever, som kunne regne på tavle, må inden min ankomst have udregnet under lærerens tilsyn et passende stykke til forevisning for mig. -

Den fornødne underretning om visitatsen bedes meddelt lærerne, skoleforstanderne og districternes beboere, hvorefter jeg udbeder mig skrivelsen remitteret med påtegning om at det er skeet. -

Gjentofte, d. 9de juli 1865,

ærbødigst

Boisen.

Circulaire fra ministeriet for kirke- og undervisningsvæsenet.
 Der er ofte blevet forebragt ministeriet tilfælde, hvori stedlige skolebestyrelser have udskrevet 13 års børn af de offentlige almueskoler i henhold til lov af 2den mai 1855 § 3, uden at de pågjældende børn kunne antages at have fyldestgjort den i den nævnte paragraf som betingelse for sådan udskrivning fastsatte fordring i henseende til modenhed, "at have opnået det mål af kundskaber og færdigheder, til hvilket skolen bør føre børnene(frem)".
 Da ministeriets opmærksomhed atter for nylig er bleven henledet på, at der ommeldte forskrift ikke allevegne nøie iagttages, skulle man tjenstligst

anmode directionen om behageligst at ville indskjærpe samtlige under Dem sorterende stedlige skolebestyrelser, at hiin fordring, der må betragtes som eensbetydende med det i anordningen af 29de juli 1814, for kjøbstæderne § 32, for landet § 25, indeholdte påbud, "at børnene skulle have de befalede kundskaber fuldkommen inde," ikke kan ansees opfyldt, medmindre vedkommende barn befinder sig i skolens øverste klasse og ved en ordinair examen er fundet i besiddelse af sådanne kundskaber, at der har kunnet tildeles det hovedcharacteren "meget godt".

Kjøbenhavn, d. 24de april 1866.

Th. Rosenørn Theilmann.

Ifølge skrivelse fra høilærværdige hr. provst Boisen har underviisningsministeriet fastsat reguleringssummen for de respective skoler i Gladsaxe og Herløv sogne således:

Gladsaxe skole	606 rdl.	Herløv skole	699 rdl.
Bagsværd " 1.lærer	687 rdl.	Buddinge "	598 rdl.
" " 2.lærer	267 rdl.	Hjertespring sk.	513 rdl.

Gladsaxe, d. 9de april 1867.

Kalkar.

Circulaire.

Ved et møde som forrige vinter blev afholdt i Lyngby af flere beboere såvel i dette sogn som nabosognene, vedtog man at anmode directionen om at lade udgåe en circulareskrivelse til sogneforstanderskaberne hvori disses opmærksomhed henledes på det betleri, som udøves af børn og som i moralsk henseende er så skadeligt for dem, og at henstille til forstanderskaberne om det ikke vilde være hensigtsmæssig at formåe skolelærerne til at advare de skolesøgende børn mod dette for dem skadelige og efter lovgivningen strafbare betleri, og når sådan advarsel ikke frugter, at meddele forstanderskaberne en fortegnelse på de børn, som antages at betle, for at forældrene kunne tilholdes at forbyde deres børn at betle, og når de ikke agte på

sådan tilhold, ved forstanderskabets foranstaltning kunne blive anmeldt for politiet. Da directionen erkjender det skadelige i det anførte betleri, har den ikke taget i betænkning at anmode det ærede forstanderskab om at formåe skolelærerne i Gladsaxe og Herlöv commune til at være opmærksomme på de skolebørn, som betle, og derefter ved formaning om muligt formåe dem til at ophøre dermed, og når sådan formaning ikke frugter, gjøre indmeldelse til forstanderskabet om de børn, som vedblive at betle. - At det ærede forstanderskab derefter vil gjøre hvad der stæer i dets magt for at hæmme sådant betleri af børn, holder directionen sig overbevist om. -

Directionen for skolevæsenet i Smørum og Sokkelund herreder,

d. 23de novbr. 1867.

Simoni

Boisen.

Til Gladsaxe og Herlöv sogneforstanderskab. - - - -

Højærværdige hr. dr. pastor Kalkar, ridder af ob. og dbmd.

Gladsaxe pastorats skoler agter jeg at visitere i følgende orden:

Torsdagen d. 4de juni d.å. Herlöv skole om morgenen klk. 7½

Gladsaxe " " formidd. " 11½

Buddinge " " efterm. " 4

Mandagen den 8de juni d. å. Hjortespring, formiddag klk. 8

Bagsværd , middag " 12.

Ved min ankomst til skolenne prøves ældste klasse-å drenge i gymnastik; yngste klasses elever møde 2 timer efter den ved hver skole fastsatte tid. De elever som regne reguladetri må førend visitatsen under lærerens tilsyn udregne et passende stykke på deres tavler til foreviisning for mig.-

I skolerne bedes samtlige protokoller og elevernes skrivebøger fremlagte til eftersyn. En fortegnelse over hvad der i det sidste halvår er gennemgået med eleverne bedes mig meddelt. -

Foranstående anmodes Deres højærværdighed at bekjendtgjøre for skolelærerne og er De nok så god at underrette skolekommissionens øvrige medlemmer om visitatsens afholdelse. - Gjentofte, d. 28de mai 1868,

ærbødigst

Boisen.

Ifølge skrivelse fra provst Boisen af 8de d. m. meddeles herved d'hr. lærere, at han agter at visitere

Gladsaxe skole onsdag d. 18de mai klk. 11 fmd.

Buddinge " " " " " " 4 eftmd.

Bagsværd " fredag " 20de " " 8 fmd.

I skolerne fremlægges børnenes skrivebøger og skolens protokoller til provstens eftersyn. - De børn, som kunne skrive efter dictat og regne regulade tri, må under lærernes tilsyn udregne i deres stilebøger et passende regnestykke og udføre et diceret stykke, hvori ingen rettelser må finde sted, alt til provstens gjennemsyn. - Drengene i ældste klasse prøves i gymnastik når veiret tillader det. - Børnene af yngste klasse møde 2 timer efter den ved hver skole fastsatte tid.

Hvilker herved meddeles d'hr. til fornøden efterretning.

Gladsaxe, d. 10de mai 1870.

V. Holm.

Ifølge meddelelse fra hs. højerværdighed biskoppen agter han at visitere Gladsaxe-Åerløv pastorats skoler mandag d. 14de juni således, at Gladsaxe, Åerløv og Hjortespring skolers børn af ældste klasse møde i Gladsaxe skole klk. 9 formiddag og Bagsværd og Buddinge skolers børn af samme klasse møde i Bagsværd klk. 9. - Ved biskoppens ankomst i skolerne ønsker han at forefinde en skriftlig opgivelse af børnetallets størrelse og skolelærernes navne og alder, hvorfor jeg må bede d'hr. lærere sørge for, at disse opgivelser ere tilstede. - Tirsdag d. 15de juni klk. 10 bliver visitats i Gladsaxe kirke. Ved denne skulle vasa sacra fra annexet som fra hovedsogne være hensatte på alteret. Før prædiken synges en indgangspsalme og en hovedpsalme; efter prædiken synges et par vers, under hvilke den konfirmerede ungdom bliver stående på kirkegulvet. -

Da biskoppen ønsker at forefinde i præstegården en liste over den konfirmerede ungdom, beder jeg d'hr. være uleiligt med hver for sit distrikt at forfatte enfortegnelse over de konfirmerede indtil 18 års alderen incl.

som måtte opholde sig i distriktet.

Gladsaxe, d. 30de juni 1875.

V. Holm.

Til d'hr. lærere i Gladsaxe sogn. - - - - Til og med dette cirkulære af 3. juni 1875 er alt skrevet med gotisk skrift. Resten er skrevet med latinske bogstaver. (Hd.) - - -

Ifølge meddelelse fra hs. højerværdighed hr. provst Schousboe agter han, om Gud vil, at visitere Gladsaxe-Herlöv pastorats skoler således:

Herlöv skole d. 29de novbr. 1876 fmd. klk. 11. - Samstedts klk. 12 ønskes læreren fra Hjortespring skole at møde med øverste klasse.

Gladsaxe skole samme dag klk. 1½ " " " .

Buddinge skoles øverste klasse møder i Gladsaxe skole torsdagen d. 30te novbr. klk. 9, Bagsværd skole samme dag klk. 11 øverste klasse.

" " " " " 12 mellemklassen.

Provsten udbeder sig at børnene dagen forud må have regnet et stykke på deres tavler, som da bliver at fremvise ved visitatsen; ligesom også skrivebøger og retskrivningsbøger ønskes fremlagte. - Lærerne anmodes om at medbringe lister over børnene i skolen og opgivelse af hvad de i sidste år have læst. - Lærernes embedsbøger og skolejournaler må ligeledes fremlægges.

Afskrift. Gladsaxe-Herlöv sogneråd d. 4 maj 1885.

Skoledirektionen for Smørum og Sokkelund herreder har under 27 marts d. å. tilskrevet sognerådet således:

"Under 23 december f. å. har sognerådet med sin anbefaling fremsendt et andragende fra lærerne Sauter og Bush, om at der i deres skoler må indføres undervisning i håndgjerning efter en vedlagt timetabel. - Direktjonen har intet at indvende mod dette forslag i sin helhed, men når 4 timer af pigerne's undervisningstid anvendes til håndgjerning, vil der blive en betænkelig

forskjel på deres og drengenes undervisning, hvor drengene i øverste klasse få 4, pigerne kun 2 timer, i nederste klasse resp. 2 og 1. - For at forebygge dette måtte den ene håndgjærningstime henlægges til lørdagen kl. 12 - 1, eller, hvis der er hindringer herfor, bortfalde, så øverste pige klasse får 3, nederste 2 retskrivningstimer. - Endvidere henstilles det til skolekommissjonen, om det ikke er heldigst, at håndgjærningstimerne lægges således at der kan undervises to timer i træk, da der ved enkelte timer spildes for megen tid ved at fremtage og bortlægge arbejdet, sætte det i gang o. s. v. Ovenstående bedes meddelt skolekommissjonen og andragerne. - Hvilket herved tjenstligst meddeles.

Nicolaus Møller.

Til d'hr. lærer Sauter i Gladsaxe og
" Bush i Buddinge. - - -

Provstevisitats 6 maj 1885.

1889.

Til Gladsaxe, Herløv skolekommissjon!

Vil Gud, agter jeg at visitere pastoratets skoler således:

D. 4 juni 1889	Herløv kl. 9	Hjortespring kl. 1
6 juni	Gladsaxe kl. 9	Bagsværd kl. 1
7 juni	Buddinge kl. 9. - - -	

Hvor klasserne ikke ere større, end at pladsen tillader det, bedes det, at både øverste og nederste klasse må møde sammen. Hvor de må møde særskilt, vil nederste klasse kunne bestilles 2 timer senere end øverste. Der beder jeg i forvejen skrevet en stilprøve. Gymnastik ønskes set.

L. Koch.

Opgivelse af indtægter ved reguleringssummens fastsættelse 1896.

	Kr.	øre
1. Fængeløn	-	-
2. Kornløn beregnet efter gennemsnittet af de sidste 10 års kapitelstaxt:		
Rug 6 tdr. - skp. d 9 kr. 72 ø. = 58 kr. 32 ø.		
Byg 35 " - " d 9 " 55 " = <u>334 " 25 "</u>	392	57
3. Småredsel	-	-
4. Bolig for 1 gift med have	200	-
5. Brændsel: 6 favne brænde		
<u>2 " "</u>		
rest 4 favne brænde d 25 kr.	100	-
6. 128 lispund hør d 49 øre pr. lispund	62 kr. 72 øre	
192 " halm d 33 " "	<u>63 " 36 "</u>	126 08
7. Jordlod. Hartkorn - tdr. 4 skpr. - fdkr. 2½ album		
Areal 4 tdr. 2 skp. - fdkr. land		
bortforpagtet for en årlig afgift	240	-
8. Skolepenge.		
Fra 1.4.86 til 31.12.86 - 36 kr.	overført 235 kr.	
for 1887 44 "	for 1892 40	
" 1888 44 "	" 1893 38	
" 1889 43 "	" 1894 44	
" 1890 32 "	" 1895 44	
" 1891 36 "	" 1.1.-31.3. 1896 12	
<u>235 kr.</u>	<u>413 kr.</u>	
Gennemsnit af disse 10 år - 413 kr. : 10 -	41	30
9. Offer og accidentser.		
For 1886 316 k. 65 ø.	overført 1452 k. 55 ø.	
" 1887 320 - 85 -	for 1891 303 - 85 -	
" 1888 259 - 85 -	" 1892 348 - 30 -	
" 1889 268 - 15 -	" 1893 289 - 30 -	
" 1890 287 - 05 -	" 1894 296 - 40 -	
<u>1452 k. 55 ø.</u>	<u>2937 k. 35 ø.</u>	
Gennemsnit af disse 10 år - 2937 k. 35 ø. : 10 -	293	73
10. Kirkesangerløn	20	-
11. Godtgørelse som kirkebyens skolelærer	40	-
12. Andre indtægter	-	-
	<hr style="width: 100%; border: 0.5px solid black;"/>	
	summa 1453 kr. 68	

Emil Sauters regnskabsopstilling i embedsbogen 1896.

91

Ved min afrejse fra Gladsaxe skole først i maj måned 1898 efterlader jeg følgende sager, som jeg dels har haft med ved min kaldelse til skolen, dels senere har anskaffet:

- 14 almindelige tomandsborde
- 3 tremandsborde
- 2 femmandsborde
- 3 amerikanske borde med jærnstål
- 1 kathedr med stol
- 1 sort svingtavle med fire skriveflader
- 1 sæt naturhistoriske billeder, Dybdal, 64 stk. opklæbet på pap og i kasse
- 1 sæt bibelske billeder, Norrstedts, 40 billeder og
- 1 sæt dr. Sandbergs, 30 billeder, begge sæt opklæbede på pap og i kasse.
- 1 stort og 1 lille Europaskort.
- 1 Danmarkskort.
- 1 halvkuglekort.
- 1 kort over Danmark, Sverrig, Norge og Finland.
- 2 syngetavler.

D. 9 april 1898 har jeg tilskrevet sognerådet, om at modtage disse sager og anvende dem til gavn for Gladsaxe skole, ligesom jeg beder min efterfølger at modtage sagerne og velvilligst anvende dem.

Emil Sauter.

- - - - -

Ministeriets circulære af 15de septbr. 1900 med tilhørende schema til udfyldning af lærere og lærerinder ved folkeskolen angående beregning og udbetaling af det lærere og lærerinder i følge lov af 24 marts 1899 §§ 20 - 21 tilkommende løntillæg af statskassen.

Schemæet blev for Gladsaxe skoles vedkommende udfyldt således:

19de maj 1876 blev jeg af skoledirektionen for Skads m. fl. herreder kaldet til 2den lærer ved Nordby skole på Fanø. Min ansættelse der varede til 28de novbr. 1877, altså i 1 år 6 måneder 10 dage.

28de novbr. 1877 blev jeg af skoledirektionen for Fleskum-Hornum herreder kaldet til enelærer ved Egende skole, Mov sogn. - Ansættelsens varighed: til 16de decbr. 1878, altså 1 år 18 dage.

16 decbr. 1878 blev jeg af biskoppen over Viborg stift kaldet til enelærer og kirkesanger i Vorde, Vorde sogn. Ansættelsens varighed: til 29de juni 1898, altså 19 år 6 måneder 14 dage.

29 juni 1898 blev jeg af konsistorium kaldet til enelærer og kirkesanger i Gladsaxe, Gladsaxe sogn. Ansættelsens nuværende varighed: 2 år 3 måneder 25 dage. - - Da min ansættelsestid som andenlærer kun regnes halvt, fragår i denne 9 måneder 5 dage. Min hele samlede anciennitet med hensyn til stats tillægget må altså beregnes fra 23 februar 1877 og udgør ialt 24 år.

Gladsaxe skole, oktober 1900.

F. Vestergård-Nielsen.

Hr. Vestergård-Nielsen afløstes i 1915 af hr. Th. Pedersen, som igen i 1947 afløstes af

V. Keldam.

Gladsaxe skole, den 8. 4. 1958.

I den nye embedsbog, der er påbegyndt i 1901, har hr. Vestergård - Nielsen under "Personalia" selv skrevet følgende:

Jeg Niels Frits Vestergård Nielsen er født den 14 november 1854 i Hvornum ved Hobro, hvor min fader var skolelærer. Allerede i mit 4de år blev dog min fader kaldet til lærerembedet i Fjellerup ved Grenå, hvor jeg således tilbragte min barndom. 1871 kom jeg på statsseminariet i Lyngby, hvorfra jeg blev dimitteret 1874 med 1ste karakter. Straks derpå blev jeg hjælpe-lærer ved Ungstrup skole, Thorning sogn, Lysgård herred. 19 maj 1876 af skoledirektionen for Skads med fl. herreder kaldet til 2den-lærer i Nordby på Fanø. 28 november 1877 af skoledirektionen for Fleskum-Hornum herreder kaldet til lærer ved Egense skole, Mov sogn. 16 december 1878 af biskoppen over Viborg stift kaldet til lærer og kirkesanger i Vorde, Nørlyng herred. 29 juni 1898 af konsistorium kaldet til lærer og kirkesanger i Gladsaxe. Under min virksomhed i Vorde udgav jeg under mærket "Polkvar Krag": "Fra kirkelivet", "Sognepræst og sognebørn", "Fra lyngens land" og skrev en del fortællinger i ugeblade, almanakker o. l.

5 juni 1878 blev jeg gift med Jensine Petra Thaisen, datter af overvagt-mester J. Thaisen i Århus, og i vort ægteskab har vi haft 6 børn, af hvilke de 5 lever. - - -

Efterskrift: På grund af sjensvaghed søgte jeg min afsked med pension fra Gladsaxe fra 31 marts 1915 at regne og flytter til Lyngby.
Gladsaxe skole, d. 30 marts 1915.

Fr. Vestergård - Nielsen.

Jeg Thomas Pedersen er født d. 1. juni 1881 i Jellinge, som søn af snedker Niels Pedersen. Efter at have været håndværker i ca. 8 år blev jeg optaget på Jellinge statsseminarium 1905, hvorfra jeg blev dimitteret med hovedkarakteren mg - i 1908. Efter ca. 1½ års virksomhed som vikar dels i Herlev og Holte blev jeg kaldet til lærer ved Søborg skole fra 1. januar 1910. Fra 1 juli 1915 blev jeg af konsistorium kaldet til førstelærerembedet i Gladsaxe.

13. oktober 1912 blev jeg gift med Ellen Schaldemose, datter af varemægler Jørgen Hannibal Schaldemose af København, i vort ægteskab har vi haft 3 børn.

1921 i sommerferien fraflyttede vi den gamle rytterskole i Gladsaxe by og flyttede til den nyopførte Gladsaxe skole mellem Gladsaxe og Buddinge.

D. 16. aug. s. å. indviedes denne af skoledirektionen ved provst Munck, Ordrup. Skoledirektionsmedlem, lærer A. Asmussen, Buddinge var også til stede. - Efter taler af sognerådsformand C. W. Rasmussen og skolekommissionens formand, sognepræst J. M. I. Hatting holdt provsten den egentlige indvielsestale, hvorefter jeg takkede de forskellige. De mødte beså derefter skolen og blev trakterede med vin og kransekage.

Antallet af elever i skolen var da 76 fordelt i 3 klasser.

1929 i sommerferien fraflyttede jeg efter overenskomst med sognerådet min lejlighed, der blev omdannet til undervisningslokaler. - - - - -

1935 blev hr. Th. Pedersen udnævnt til overlærer, en titel, der i 1946 ændredes til skoleinspektør. Med udgangen af 1946 tog hr. Pedersen sin afsked men fungerede endnu ca. 1 måned som vikar i sit eget embede. - Hr. Pedersen var som kirkebylærer i mange år kordegn og kirkesanger ved Gladsaxe kirke. Han døde den 14. 10. 1958 efter kun få dages sygdom og blev efter eget ønske i dybeste stilhed bisat fra Gladsaxe kirke, hvor pastor Mathiesen holdt en stærkt personlig præget tale, og han var selv en af de seks, der bar kisten ud.